Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

Nr. 25/1625 | Łódź, Wtorek, 29 stycznia 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג, יח שבט תרפ"ט | Nr. 25/1625

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

אפגעווארפען דעם אונצוטרוי-וואטום פאר'ן יוסטיץ-מיניסטער צאר.

וואַרשאַ, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים קאָרעספאָנדענט).

ווי ס'איז געווען פאָראויסצוזעהען, האָט זיך די היינטיגע זיצונג פון סיים־אויף וועלכער ס'האָט געזאָלט בעהאַנדעלט ווערען דעם נ.ר.־פאָרשלאַג וועגען אונצוטרוי פאַר'ן יוסטיץ־מיניסטער צאַר, גע־ענדיגט מיט אַ דורכפאַל פון די ענדעקעס, הגם אויך אָהן אַ זיג פון דער רעגירונג.

עטליכע שעה פאַר'ן אָנהויב פון דער זי־צונג האָבען נאָך איינינע קלובען אָפגעהאַלטען בע־ראַטונגען און אָנגענומען בעשלוסען אין דער פראַגע פיאַסט האָט בעשלאָסען זיך אָפצוהאַלטען פון שטי־מען. פון דער פויערים־פאַרטיי, וועלכע האָט בע־שלאָסען צו שטימען פאַר דעם אומצוטרוי־וואָטום זענען געקומען איינגאַנצען 4 (פיר) רעפּוטאַטען. ראַך האָט זיך די רעגירונג געגרייט צו דער זיצונג ווי צו אַ גענעראַל־שלאַכט. דריי פערטעל אויף 4 איז אין דער געביידע פון סיים פאָרגעקומען אַ זי־צונג פון מיניסטאָרען־ראַט.

4.15 איז די זיצונג געעפענט געוואָרען. די רע־גירונג איז אַריינגעקומען אין פולע קאָמפּלעט. אין אָנהויב פון דער זיצונג איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער געזעץ וועגען ראַטיפיצירען דעם קעלאָג־פּאַקט. דער קאָמוניסטישער רעפּוטאַט ביטנער, האָט ער־קלערט, אַז זיין פראַקציע וועט שטימען געגען ראַ־טיפיצירען דעם אָפּמאַך, ווייל די קאַפּיטאַליסטישע וועלט מאַכט אַנ'אָנשטעל פון פרידליכער אַרבייט און אין דער ווירקליכקייט גרייט זי זיך צו שחיטות. אויף אַנ'אויסרוף פון פולקאָווניק סלאַוועק ענט־פערט רעפּ. ביטנער, אַז פולקאָווניקעס זאָלען ווע־גען שלום נישט רעדען, ווייל גראָד ער געהערט צו די, וואָס שטופען אַמשטאַרקסטען צו אַ מלחמה. עס ענטשטעהט אַ שטאַרקער טומעל אויף די בענק פון ב. ב. מ'לאָזט איהם נישט רעדען. רעפּ. באָ־לעווינסקי (ב. ב.) לויפט צו צו ביטנער'ן און רייסט ביי איהם אַרויס די נאָטיצען, דער סיים־מאַרשאַלעק רופט דעם רעפּ. ביטנער צו אָרד־נונג, ער פערענדיגט די רעדע מיט דער ערקלע־רונג, אַז זיין פראַקציע וועט שטימען געגען דער ראַטיפיקאַציע, כדי בעפרייען די אַרבייטער פון אילוזיעס.

דער געזעץ איז אָפּגעשיקט געוואָרען אין דער קאָמיסיע.

דאַן איז מען צוגעטראָטען צום פאָרשלאַג פון די ענדעקעס וועגען אויסדריקען אונצוטרוי דעם יוסטיץ־מיניסטער צאַר. דעם פאָרשלאַג האָט אין אַ לאַנגער אָבער זעהר שוואַכער רעדע בעגרינדעט רעפּ. פּאַשקאָווסקי. פרעמיער באַרטעל האָט ער־קלערט, אַז די גאַנצע רעגירונג סאָלידאַריזירט זיך מיט'ן יוסטיץ־מיניסטער. איבערגעהענדיג צום עצם־ענין, האָט דער פרעמיער ערקלערט, אַז ס'איז נישט געווען קיין בעשלוס וועגען אָפּלעגען דעם גע־זעץ וועגען ד יפּולמאַכטען. ווייל אַ־אַ געזעץ וואָלט געדאַרפט אָנגענומען ווערען דורכ'ן סיים און סענאַט.

אין נאָמען פון פּ.פּ.ס. האָט רעפּ. ניעדזיאַלקאָווסקי אָפּגעגעבען אַנ'ערקלערונג, אַז זיין קלוב וויל זיך נישט לאָזען אַריינציהען אין קאַמף דורך די ענדע־קעס. ווייל זיי האַלטען אַז צווישען די נ.ד. און דער סאַנאַציע, איז נישטאָ קיין חילוק. זיין קלוב וועט זיך דעריבער אָפּהאַלטען פון שטימען.

אויך דער פאָרשטעהער פו וויזוואָלעניע רעפּ. רוך, האָט ערקלערט, אַז זיין קלוב וועט זיך אָפּהאַל־טען פון שטימען. ווייל אויך די נ. ד. האָבען גע־בראָכען דאָס געזעץ.

די אוקראַינער האָבען ערקלערט, אַז זיי ווע־לען שטימען פאַר'ן אונצוטרוי־וואָטום, רעפּ. ראָמבסקי (פויערים־פאַרטיי) — פאַר; רעמבסקי (פיאַסט), אַז זיי וועלען זיך אָפּהאַלטען פון שטימען.

שטאַרק אָנגעגריפען די פּ.פּ.ס. האָט דער פאָרשטעהער פון דער פראַקציע פּ.פּ.ס. רעפּ. פּאַור־ליקאָווסקי: די אָפיציעלע פּ.פּ.ס. האָט ער געזאָגט, פלעגט מען פריהער אָנרופען ק.ק.ס. אויך איצט רופט מען זיי אַזוי. אָבער פריהער האָט דאָס בע־דייטעט „קאָלאָ קאָמוניזואַנציך סאָציאַליסטוב", און איצט הייסט עס „קאָלאָ קאָקעטיזויאָנציך סאָ־ציאַליסטוב". מיר, האָט ער געזאָגט, האַלטען אָפען מיט דער רעגירונג. די צ.ק.'ויסטען מאַכען אַנ־אָנשטעל פון אָפּאָזיציע, אָבער ווען מ'דאַרף טאַקע בעווייזען די אָפּאָזיציע זענען זיי נישטאָ, זיי אַנטלויפען.

די אָפּשטימונג איז געווען זעהר אַ סענסאַציאָ־נעלע: אין סיים זענען פערהאַן 444 רעפּוטאַטען. אין דער זיצונג האָבען אַנטיילגענומען 282 רעפּוטאַ־טען. אין דער אָפּשטימונג האָבען זיך בעטייליגט קוים 180 רעפּוטאַטען. פאַר'ן וואָטום פון אונ־צוטרוי האָבען געשטימט נ.ד., כ.ד. רעכטע נ.פּ.ר. אוקראַינער, ווייס־רוסען, רעפּ. צערבע (דייטשער סאָציאַליסט), און אַ פּאָר מיטגלידער פון דער פויערים־פאַרטיי. געגען פאָרשלאַג האָבען געשטימט 96 רעפּוטאַטען. ד.ה., אַז אַפילו נישט אַלע ב.ב.־רעפּוטאַטען זענען אַנוועזענד געווען ביי דער אָפּ־שטימונג.

די רעגירונג האָט זיך געפיהלט נישט־איבריג אנגענעהם, ווייל דער אויסגאַנג פון דער אָפּ־שטימונג איז געווען אָפּהענגיג פון אַ צופאַל: וואָלט דער פיאַסט־קלוב נישט בעשלאָסען זיך אָפּצוהאַל־טען פון שטימען, וואָלט דער אונצוטרוי־וואָטום אַדורך; פון דער צווייטער זייט איז עס אויך פאַר'ן סיים אַ קנאַפּער טרייסט געווען ווען פון די 444 רעפּ. האָבען זיך אין אַזאַ אָפּשטימונג בעטייליגט קוים 180 מיטגלידער פון סיים.

די לינקע „אָפּאָזיציע" (פּ.פּ.ס., וויזוואָלעניע, פויערים־פאַרטיי), האָט אָבער דעם ענין גוט אַראַנ־זשירט און דערגרייכט די געוואונשענע רעזולטאַטען.

*

בע תרער סיים־זיצונג איז דער סיים־מאַרשאַ־לעק אַרויסגערופען געוואָרען אין בעלוועדער, וואו ער האָט אָפּגעהאַלטען מיט'ן מאַרשאַלעק פּילסודסקי אַ קאָנפערענץ, וועלכע האָט געדויערט איבער אַ האַלבע שעה. אָפיציעל האָט עס געהייסען אַז מ'האָט אַרומגעשמועסט דעם ענין וועגען 10־יעהריגער יובילעאום־פייערונג פון פאַרלאַמענט.

יודישע קאָלאָ האָט זיך אָפּגעהאַלטען פון שטימען.

וואַרשאַ, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים קאָרעספאָנדענט).

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון יודישען קאָלאָ, ביים בעטראַכטען די שטעלונג צום פאָר־שלאַג וועגען אונצוטרוי וואָטום פאַר'ן יוסטיץ־מי־ניסטער צאַר איז אָנגענומען געוואָרען, אַז מ'דאַרף זיך נישט לאָזען פיהרען אויפ'ן פּאַסעק פון די נ.ד. בפרט ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען אַרויסרייסען איין מיניסטער פון גאַנצען קאַבינעט. אינ'ם איצטיגען פאַל בפרט ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען בעזייטיגען סיידע'ן. די בעציהונג פון יודישען קאָלאָ צו סיידע קען נישט זיין קיין פּאָזיטיווע, ווייל ער האָט עס דורכגעפיהרט אַלע בעגרענצונגען אין פּויזען; ער האָט עס נישט געוואָלט בעשטעטיגען קיין יודישע ריכטער א.אַז.וו.

ס'איז דעריבער בעשלאָסען געוואָרען זיך אָפּ־צוהאַלטען פון שטימען.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען בעת די בודזשעט־דעבאַטען אַרויסטרעטען נאָר מיט דריי רעפּעראַטען: אַלגעמיינעם (רעפּ. גרינבוים), וועגען פינאַנץ־ענינים (רעפּ. פאַרבשטיין), און בילדונגס־וועזען (רעפּ. ווינאַרזקי).

אין קאָלאָ איז דערהאַלטען געוואָרען אַ מיט־טיילונג אַז אַלס לייטער פונ'ם יודישען שפּיטאָל אין קאַליש זאָל זיין בעשטימט געוואָרען ד"ר ראַד־וואַן, וואָס האָט זיך פּאָפּולער געמאַכט מיט זיין אַנטיסעמיטישער האַנדלונג אין ציעכאָצינעק, ווען ער האָט אַרויסגערופען דעם גוואַלדיגען פּראָטעסט פון דער מעדיצינישער וועלט. ס'איז בעשלאָסען גע־וואָרען דעם ענין נאָכצוקאָנטראָלירען און אויב עס וועט זיך אַרויסשטעלען פאַר ריכטיג — צו אינ־טערוועניר ען.

דער פאָרשלאַג פון רעפּ. פאַרבשטיין צו רע־ווידירען דעם בעשלוס וועגען אַ פּרעזידיום וועט בע־טראַכט ווערען אויף דער נאָהענסטער זיצונג, ווען ס'וועט אויך בעטראַכט ווערען די שטעלונג צום בודזשעט.

יודען־עקסצעסען אין קעלן

קעלן, 27. (אַטע). אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דעמאָנסטראַציע פון דער דייטשער ליגע פאַר מענשען־רעכט, וואָס איז פאָרגעקומען אין קעלן זענען דאָרט פאָרגעקומען עקסצעסען אויף יודען. די עקסצעסען האָבען אַרויסגערופען מיליטער־לייט צוויי יודען זענען פערוואונדעט געוואָרען.

פיל פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען זענען אַ־רעסטירט געוואָרען.

דער שווער געטראָפענער פאַמיליע שוואַרצאַק צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער זוהן
לייביש נ"ע
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
פאַמיליע רייך.

אַכטונג, בעקער־מייסטער אין לאָדז!
אויף דער פערזאַמלונג, וואָס איז נעכטען פאָרגעקומען אין בעקער־מייסטער־פעראיין ווסכאָד־ניאַ 57 איז צוליב דער אונטאַקטישער האַנדלונג אויסגעשלאָסען געוואָרען פון פעראיין
ה' מאיר גזשעזש אַלעקסאַנדראָווסקאַ 23
די פערוואַלטונג פון בעקער־מייסטער־פעראיין אין לאָדז.
6Ł40

Łódzka Straż Ogniowa Ochotnicza

פרייטאג, דעם 1־טען פעברואַר ה. י., וועט פאָרקומען אין די 3 פרעכטיגע זאַלען אויף שענקעוויטש־גאַס 54
אַ גרויסער מאַסקען־באַל
א. נ. „אַ נאַכט אויף דער ריוויערא" איינגאַנג 10 זל. ס'וועלען צושפּילען 3 אָרקעסטערס. אַ סך איבעראַשונגען. פרעכטיגע דעקאָראַצ. פון די זאַלען. גלאַז־פּאַרקעט. דאַנסינג. געשמאַקער בופעט און וואַרימע קיך אויפ'ן אָרט.

מעלדונג.
נאָך אַ געגענזייטיגער פערשטענדיגונג צווישען דעם מאַגאַזין־שניידער־מייסטער־פעראיין (צלעע 1. מאַי נומער 2) און דעם קאָנפעקציאָנערען־פערבאַנד אין לאָדז, ווערט געמאָלדען, אַז אין דעם געשעפט פון ווינטראַוב און קוויאַטקאָווסקי טרעטען צו די שניידער־מייסטער צו דער אַרבייט פון היינט, דינסטאַג, דעם 29. יאַנואַר.
גלייכצייטיג איז געוואָרען בעשלאָסען, אַז די אַלע שניידער, וועלכע זענען ביז יעצט געווען בעשעפטיגט אין דער פירמע, דאַרפען אויך ווייטער בעקומען אַרבייט.
די געמיינזאַמע
פערשטענדיגונגס־קאָמיסיע.

אנו מברכים בברכת מז"ט את חברנו
מר ישראל יוסף אפעלבוים
לנשואיו את העלמה
מרת פייגע הינדע פינקעלמאַן
תהא דרכם צלחה וסוגה בשושנים
„צעירי ישראל" בלודז.

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאָן 9-97
ספּעציאַל־ארצט פאַר אויגענקראַנקהייטען
נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און 4—7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

דאַמען,
וואָס טראָגען פאַלקע־שייטלעך,

פריזיערקעס, וועלכע מאַכען די שייטלעך
זענען פּעראינטערעסירט צו בעזוכען דעם ערשטקל. פריזיער־סאַלאָן פון
ל. ראָזענצווייג, זאַוואַדזקאַ 26, טעל. 24-45.
דאָ ווערען די שייטלעך ריכטיג געשוירען און ערשטקלאַסיג אויסגעפער־טיגט, לויט די לעצטע פראַנצויזישע זשורנאַלען אונטער דער פּערזענ־ליכער אויפזיכט פון בעוואוסטען פריזיער־מייסטער ל. ראָזענצווייג.
בעמערקונג: איך ליפּער אויס אין פערלויף פון 20 לעקציעס קונסטליכע אייזען־און וואַסער־אָנדולאַציע. .. מאַניקור אַ גאַנצע וואָך אויסער פרייטאָג און שבת נאָר 80 גראָשען. שערען שילערינס אַ גאַנצע וואָך אויסער פרייטאָג און שבת 80 גר.

ציוניסטישע לאַנדעס-קאָנפערענץ

ווער פאַרקומען איז לעמבערג אדער קראקא.

דאָס וועט זיין א פועל-יוצא פון דעם צוזאַמענשטויס. מיטינג איז זאַל פון ווארשאווער קאָנסערוואַטאָריום.

ווי מיר האָבען שוין טעלעפאָניש מיטגעטיילט איז אין וואַרשא פאָרגעקומען אַ זיצונג פון פּרעזידיום פון ציוניסטישען הויפּט-ראַט, אין וועלכען ס'האָבען אַנטייל גענומען מיטגלידער פון די ציוניסטישע קאָמיטעטען פון קאָנגרעס פּוילען און גאַליציען. אויף דער זיצונג אויף וועלכער ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַן'אַלגעמיינע שטרעבונג צו פּרעאיינהייטליכען די ציוניסטישע בעוועגונג אין גאַנץ פּוילען און שאַפען איין לאַנדעס-פּאַרטיי מיט איין אָנפיהרענדער קערפּערשאַפט. די זיצונג האָט בעשלאָסען דעם לאַנדעס-צוזאַמענפאָהר צונויפצורופען קיין וואַרשא אויפ'ן 31. מערץ און 1. אַפּריל.

אין דער זעלבער צייט איז אין וואַרשא אויך פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער אַגענץ-קאָמיסיע וועלכע האָט געזאָלט בעשטימען די נישט ציוניסטישע מיטגלידער פון דער פערברייטערטער אַגענץ.

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואָס ס'זענען זיך צונויפגעקומען די אָנגעזעהענסטע ציוניסטישע פּערזענליכקייטען, די מיטגלידער פון אַקציאָנס-קאָמיטעט פון גאַנץ פּוילען, האָט דער ציוניסטישער צ. ק. איינגעאָרדענט אַ קאָלעקטיווע פאַרלעזונג, כדי דאָס יודישע וואַרשא זאָל האָבען אַ געלעגענהייט צו הערען די מיינונגען פון די ציוניסטישע פיהרער וועגען דער פערברייטערונג פון דער יודישער אַגענץ און וועגען דער אוניפיקאַציע פון דער ציוניסטישער אָרג. אין פּוילען.

דער זאַל פון קאָנסערוואַטאָריום איז געווען איבערגעפּאַקט מיט אָנהענגער פון ביידע גרופּען. ביים פּרעזידיום-טיש זענען געזעסען די ה"ה לעווייטע, ד"ר גאָטליב, דר. רייך, דר. ראָזענבלאַט, דר. הינדעס, דר. שמאַראַק, אינזש. לאַנדאָ, י. גרינער, וויצע-פּרעזעס, פעלדשטיין, העפּטמאַן, אַפּענשלאַק א. אַנד.

געעפענט די פערזאַמלונג האָט פּרעזעס פון צ. ק. לעווייטע, וועלכער האָט אין קורצע ווערטער אויפגעקלערט דעם ציל פון דער פערזאַמלונג אָבער ווי נאָר ער האָט דערמאָנט, אַז עס וועט אויך רעדען דר. רייך האָט זיך אויפגעהויבען אַ געוואַלדיגער סקאַנדאַל.

— נידער מיט רייך'ן! פּרעטש! זאָל ער געהן, מיר ברויכען איהם נישט, מיר ווילען איהם נישט. זאָל לעבען גרינבוים! א.אַז.וו. ווען לעאָן לעווייטע האָט אָנגעהויבען זיין רעדע, האָט דער עולם אָנגעהויבען זינגען התקוה. אַלע האָבען זיך אויפגעשטעלט פון די ערטער און מיטגעזונגען, אָבער ווען ה' לעווייטע האָט געוואָלט קומען צום וואָרט, האָט זיך ווידער אָנגעהויבען אַ טומעל. ענדליך זענען אויסגעהערט געוואָרען די רעדעס פון ד"ר ראָזענבלאַט, שמאַראַק, גינער, דר. הינדעס.

ווען עס האָט אָבער געהאַלטען, אַז ד"ר רייך זאָל בעקומען דאָס וואָרט, האָט פּרעזעס לעווייטע געהאַלטען אַ קורצע פאָררעדע און אַפּעלירט צום עולם. ס'איז אָבער אויסגעבראָכען אַן'אומבעשרייבליכער טומעל. און ווען ד"ר רייך איז אַרויף אויף דער טריבונע, איז דער טומעל נאָך גרעסער געוואָרען. ד"ר רייך איז געשטאַנען אַ בלאַסער.

עס איז אָנגעלאָפען פּאָליציי און מען האָט אַ טייל שטערער אָנגעהויבען בעזייטיגען פון זאַל.

דערווייל האָט די אָפּאָזיציע ווידער אָנגעהויבען זינגען „התקוה". עס איז מיט אַמאָל שטיל געוואָרען.

נאָכדעם האָט ד"ר רייך געהאַלטען אַ קורצע רעדע. אַזוי ווי דער טומעל האָט נישט אויפגעהערט, און אויף דער גאַלעריע האָט מען ווידער געזונגען התקוה, האָט מען איהם נישט געהערט און ער איז אַנ'אויפגערעגטער אַראָפּ פון דער טריבונע.

נאָך די שטורעמדיגע סצענעס אויפ'ן מיטינג איז פּרעזעס לעווייטע צוגעגאַנגען צו רייך'ן, און זיך ענטשולדיגט פאַר איהם און פאַר די גאַליציאַנער רעפּרעזענטאַנטען.

ה' לעווייטע האָט אויך ערקלערט, אַז ער ציהט צוריק דעם פאָרשלאַג מכּוח דעם, אַז די פאָרשטעהענדע קאָנפערענץ זאָל פאָרקומען אין וואַרשא. די גאַליציאַנער האָבען געפאָדערט, אַז די קאָנפערענץ זאָל פאָרקומען אין לעמבערג אָדער קראָקא. אַזוי וועט וואַהרשיינליך זיין.

פאַרוואָס איז דער מאָסקווער יוד. אַקאַדעמישער טעאַטער נישט געפאָהרען קיין אַמעריקאַ?

דער נייער דירעקטאָר פון טעאַטער ה' פאַלאַטניק וועגען אייראָפּעאישען טורנע.

מאָסקווע. (יט"א) דער „עמעס" פערעפענטליכט אַנ'אינטערוויו מיט'ן נייעם דירעקטאָר פון מאָסקווער יודישען אַקאַדעמישען טעאַטער ה' פאַלאַטניק וועגען דעם 9-חדשים'דיגען טורנע פון טעאַטער אין אייראָפּא און וועגען דעם נישט-צושטאַנדקומען פון דער רייזע קיין אַמעריקאַ. ה' פאַלאַטניק ערקלערט, אַז די אַרויסטריטען פון מאָסקווער יודישען טעאַטער אין דייטשלאַנד, און עסטרייך, פראַנקרייך, בעלגיען און האָלאַנד האָבען געהאַט אַ גרויסען קינסטלערישען ערפאָלג, וואָס איז אַנערקענט געוואָרען סיי פון די פריינד, סיי פון די פיינד פון ראַטען-פערבאַנד.

די רעכטע בורזשואַזיע און סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּרעסע האָבען זיך בעמיהט אָבצושוואַכען דעם שטאַרקען רושם פון די ערפאָלגען, דאַגעגען די סאָוויעטען-פריינדליכע פּרעסע האָט בעטראַכט דעם טעאַטער אַלס אַ קאָלאָסאַלע קולטורעלע דערגרייכונג פון סאָוויעטישען רעזשים. די פּראָלעטאַרישע פּרעסע האָט אַנערקענט דעם הויכען קינסטלערישען ווערט פון טעאַטער און אַרויסגערוקט די פּראַגע פון רעוואָלוציאָנערען רעפּערטואַר. נישט קוקענדיג אויף די בעדייטענדע פינאַנציעלע ערפאָלגען, האָט דער אייראָפּעאישער טורנע געבראַכט אַ דעפיציט. עס איז געפּלאַנט געוואָרען אַ רייזע קיין אַמעריקאַ, צוליב דעם אָבער, וואָס צו דער בעשטימטער צייט האָט דער אימפּרעסאַריא נישט געגעבען די געהעריגע באַנק-גאַראַנטיע, איז די אַמעריקאַ-רייזע אָבגערופען געוואָרען. דער גאַנצער אַנסאַמבל איז צוריקגעקומען קיין מאָסקווע. אויך גראַנאָווסקי וועט זיך אין קורצען אומקעהרען פון דייטשלאַנד. דער טעאַטער טרעט צו צו בערייכערען זיין רעפּערטואַר מיט רעוואָלוציאָנערע פּיעסעס. דער בערימטער דייטשער רעזשיסער פּיסקאַטאָר האָט אין פּרינציפּ איינגעשטימט מיטצואַרבייטען אין מאָסקווער יודישען אַקאַדעמישען טעאַטער.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשא 20

אינטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.

סיט'ן אַנטייל פון די דיבוק-אַרטיסטען בעריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פּרימאַ-אַנאַ נאַדיא קאַרעני

כדי צו געבען די מעגליכקייט די פילע הונדערטער מענשען, וואָס האָבען נישט בעקומען קיין בילעטען אויף די הערליכע אויפפיהרונג פון גרויסען מייסטערווערק פון בעוואוסטען שרייבער ש. אַנ-סקי, ווערט געשפּילט נאָך 2 מאָל

צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 1 ביז 2.50 זל.

היינט, דינסטאָג, דעם 29-טען און מיטוואָך, דעם 30-טען, 9 אין אָוונט

דער דבוק!

מיסטישע לעגענדע אין 3 אַקטען פון ש. אַנ-סקי. אויפגעפיהרט לויט דער קאָנצעפּציע פון דוד הערמאַן דורך ד. האַמבורגער.

ס'נעמט אַנטייל (לויט א. ב.) פּרויען: בעזמאַן, באַריסאָווא, נאַדיא קאַרעני, מאַכאַראָווסקא, נערה, פאַדערמאַן, קאַמפּאַניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי תּאַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

אַנאַנס! אין פאָרבערייטונג: „דער גאָלדענער סאָלדאַט", „די דריי כּלות"

ענגלישער אָריענטאַליסט וועגען ירושלים'ער אוניווערזיטעט

ירושלים. (י.ט.א.) דאָ האָט געווילט דער רעקטאָר פון דער העכערער אָריענטאַלישער שול אין לאָנדאָן, סער דעניסאָן דאָס, וועלכער האָט בעזוכט דעם העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים, די יודישע נאַציאָנאַלע ביבליאָטעק און אַ רייהע אַנדערע העברעאישע קולטור-אינסטיטוציעס. סער דאָס האָט זיך מיט גרויס אַנערקענונג אויסגעדרוקט וועגען דער ענטוויקלונג פון ירושלימער אוניווערזיטעט, וואָס וועט זיך, לויט זיין איבערצייגונג, פערוואַנדלען אין אַ וויכטיגען וויסענשאַפטליכען צענטר אויפ'ן נאָהענטען מזרח.

די אויפרעגונג צווישען די א"י-יודען

צוליב דער שטעלונג פון דיסטריקט קאָמיסאַר וועגען קבר רחל.

ירושלים, 28 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל הערשט אַ גרויסע אויפרעגונג צוליב דער שטעלונג פון דיסטריקט-קאָמיסאַר בנוגע דעם רעסטאַווירען דעם קבר רחל.

די יודישע קהלה אין ירושלים האָט זיך געווענדעט צום נציב העליון לאָרד טשענסעלאָר מיט אַ פּראָטעסט-מעמאָריאַל געגען די אַראַבער און געגען דער שטעלונג פון דיסטריקט קאָמיסאַר אין דעם דאָזיגען ענין. דער מעמאָריאַל פאָדערט דאָס רעכט צו רעסטאַווירען דעם קבר רחל אויף דעם חשבון פון דער ירושלים'ער קהלה. דער נציב העליון האָט נאָך נישט אָנגענומען קיין ענטגילטיגען בעשלוס אין דער פּראַגע.

דער אינסטיטוט פאַר יודישע וויסענשאַפטען אין שטראַסבורג

שטראַסבורג. (יט"א) אין „אינסטיטוט פאַר יודישע וויסענשאַפטען", וואָס איז טעטיג אין שטראַסבורג, ווערען געלעזען לעקציעס פון פאָלגענדע וויסענשאַפטס-צווייגען: 1) די קלאַסישע העברעאישע שפּראַך און אינטערפּרעטאַציע פון תנ"ך, 2) תלמוד מיט קאָמענטאַרען, 3) דאָס מאָדערנע העברעאיש, 4) די העברעאישע ליטעראַטור, 5) די יודישע געשיכטע, 6) פילאָזאָפיע פון יודענטום, 7) געאָגראַפיע, עקאָנאָמיק, און בעפעלקערונג פון ארץ-ישראל. אַ טייל לעקציעס ווערען געלעזען אין דער פראַנצויזישער שפּראַך און אַ טייל אין דער דייטשער שפּראַך.

די שנור פון אחד-העם פיהרט אַנ'אַקציע

פאַר גלייכבערעכטיגען די פרויען-אַדוואָקאַטען.

ירושלים. (יט"א) די אַדוואָקאַטקע פרוי גינסבורג, אַ שנור פון אחד-העם, האָט אַריינגעטראָגען אין העכסטען געריכט אַנ'אָנקלאַגע געגען דעם בעשלוס פון דער פּראָקוראַטור אין ארץ-ישראל, וועלכע אינטערפּרעטירט דעם אַדוואָקאַטען-געזעץ, וואָס פערפליכטעט אין ארץ-ישראל אין דעם זין, אַז פרויען-אַדוואָקאַטען קאָנען נישט אַרויסטרעטען פאַר'ן געריכט.

דער ענין, וועלכער האָט אַרויסגערופען אין ארץ-ישראל אַ שטאַרקען אינטערעס, וועט בעטראַכט ווערען דורכ'ן העכסטען געריכט אין חודש פעברואַר.

אימפּאָרט פון א"י-פּראָדוקטען.

דאַנציג. (יט"א) לויט דער איניציאַטיוו פון ציוניסטישע עסקנים, ווערט אין דאַנציג געגרינדעט אַנ'אימפּאָרט געזעלשאַפט פון ארץ-ישראל-פּראָדוקטען.

בעשולדיגט יודען אין בענוצען קריסטליך בלוט.

מיאוסער אַרויסטריט פון אַ בולגאַרישער צייטשריפט.

סאָפיא. (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נישט-געלונגענעם בלוט בלבול אין האַסקאָוואַ, וועגען וואָס די יודישע טעלעגראַפען-אַגענטור האָט זיינער צייט מיטגעטיילט, האָט די צייטשריפט „ראַדנאַ דאַשטשיטאַ" פּערעפענטליכט אַ העץ-אַרטיקעל, וועלכער ענדיגט זיך מיט די ווערטער:

„מיר האָפען, אַז די רעגירונגס אָרגאַנען וועלען אָנשטרענגען אַלע קרעפטען צו בעווייזען אונז. צי אין דעם פאַל האַנדעלט זיך נישט נאָך אַמאָל וועגען אַ יודישען פּרוּוו צו בענוצען זיך מיט אַ קריסטליך קינד און נעהמען זיין בלוט פאַר דער מיאוסער יודישער טראַדיציע צו געברויכען קריסטליך בלוט צו מצות".

דאָס יודישע קאָנסיסטאָריום אין בולגאַריען האָט אָנגעקלאָגט די יודען-פרעסערישע צייטשריפט צום קולטוס-מיניסטעריום פאַר פיה-ען אַ פערברעכערישע העצע.

נישט-ציוניסטישע מיטגלידער פון דער יוד. אַגענץ אין פּוילען

נאָך נישט געוועהלט געוואָרען.

וואַרשא, 28 (טעלעפאָניש) היינט איז פאָרגעקומען אַ ווייטערע זיצונג פון דער קאָמיסיע וועגען וועהלען די נישט-ציוניסטישע מיטגלידער אין דער יודישער אַגענץ פון פּוילען. קיין איינער פון די 3 פאָרגעשטעלטע פּראָיעקטען האָט נישט בעקומען קיין מעהרהייט. צוליב דעם איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ סוב-קאָמיסיע, וועלכע דאַרף אויסאַרבייטען דעם וואַהל מאָדוס. אין דער קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען: ד"ר רייך, לעאָן לעווייטע, ד"ר טהאָן, פאַרבשטיין, ד"ר טאַרטאַקאָווער און אינזש. רייס. די קאָמיסיע איז בעאויפטראַגט געוואָרען צו פערענדיגען די אַרבייטען אין די נאָהנטסטע טעג, כדי מ'זאָל וועגען די רעזולטאַטען מודיע זיין קיין לאָנדאָן ביז'ן 1 פעברואַר.

אַ נייע יודישע צייטונג אין דאַנציג.

דאַנציג. (יט"א) פון חודש פעברואַר אָן וועט אין דאַנציג אָנהויבען צו ערשיינען אַ נייע צוויי-וואָכענטליכע צייטונג אין דער יודישער שפּראַך אונטער'ן נאָמען „דער דאַנציגער". די צייטונג וועט האָבען די אויפגאַבע צו פערטיידיגען די אינטערעסען פון די מזרח-יודען, וועלכע וואוינען אין זייער פריישטאַט דאַנציג.

אין דאַנציג ערשיינען איצט צוויי יודישע חודש-בלעטער אין דער דייטשער שפּראַך, דער ציוניסטישער אָרגאַן „דאָס יודישע פאָלק" און דאָס „יודישע געמיינדע בלאַט" פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועענערישע און מוטער-אורינאַר קראַנקהייטען. היי זונג מיט קוואַרץ-לאַמפּ (הער-אויסמאַל)

נעהמט אָן פון 10—8 און פון 5—9 אָוונט

Dr. med. B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.

פעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און וועענערישע קראַנקהייטען. צונגער-שוואַכע, לישעי און רעט, רענטגען-שטראַהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

„הייראַט" (אויפ'ן שיידע-וועג)

פון דינסטאַג, דעם 29. יאַנואַר ביז מאָנטאַג, דעם 4-טען פעברואַר 1929 איינשל.

גרויסער מאָדערנער פילם!

מעכטיגע זיטען-דראַמע פון לעבען פון אַ פערהייראַטער פרוי, וועמען דאָס אומעטיג לעבען פיהרט אוועק אויפ'ן וועג פון עראָטישע אַוואַנטורעס און פּאַסירונגען. — אין דער הויפּט-ראָלע:

BRYGIDA HELM

Kino Spółdzielni

Sienkiewicza 40.

נעכסטער פּראָגראַם: „ראָבערט און בערטראַנד" מיט HARRY LIEDTKE און F. Kampero אין די הויפּט-ראָלען.—אָנהויב אין געוו. טעג 3.30 נאָכמיטאָג, לעצטער סעאַנס 9.30 אָוונד.

„נײַער פאָלקסבלאַט“

דער פראָנט געגען עטאַטיזם.

פאַר אַ גרויסען נסיון שטעהט די ווירטשאַפטליכע צוקונפט פון פוילען צוליב אַן׳עקספּערימענט, וואָס מ׳נעהט ביי אונז איצט מאַכען אונטער דעם לאָזונג פון דעם אַזוי־גערופענעם עטאַטיזם.

אייגענטליך איז דער עטאַטיזם ביי אונז אין פוילען נישט קיין נייעס. די ערשטע האָבען איהם גענומען איינפיהרען אין לעבען דווקא די ענדעקעס, חע זיי זענען געשטאַנען ביי דער מאַכט, די זעלבע ענדעקעס, וועלכע טרעטען איצט זעהר ענטשידען אַרויס געגען דער עטאַטיסטישער פּאָליטיק פון דער אַזוי־גערופענער „ווירטשאַפטליכער ברינאַדע“. דער אונטערשיד איז נאָר, וואָס ביי דער ענדעציע איז די ראָזינע ווירטשאַפטס־סיסטעם אַרויסגעוואַקסען פון אַנטיסעמיטיזם, ד. ה. פון דער בולט׳ער כונה אַרויסצושטויסען די יודען פון זייערע ווירטשאַפטליכע פּאָזיציעס, בשעת דער איצטיגער עטאַטיסטישער קורס פון דער „ברינאַדע“ איז געווענדעט אייגענטליך געגען דעם פּריוואַטען פּראָדוצענט און סוחר בכלל.

מ׳ווייזט ביי אונז אָן געוועהנליך, אַז אייגענטליך איז קיין חילוק נישטאָ צווישען דער פריהערדיגער באָיקאָט־פּאָליטיק פון דער ענדעציע, וואָס האָט געשטרעבט אויסצוזוצען דעם גאַנצען מלוכה־אַפּאַראַט אַלס געווער געגען יודען (אָפּגענומען די יודישע פּרנסות דורך די מאָנאָפּאָלען און קאָנצעסיעס, געשאַפען און פינאַנסירט קינסטליכע אונטערנעהמונגען, קאָאָפּעראַטיוון א. אַז. וו. מיט׳ן איינציגען צוועק אונטערצוגראָבען די יודישע עקזיסטענץ) און צווישען דעם איצטיגען סיסטעם, פון וועלכען די יודען ליידען אפשר נישט ווייניגער, ווי פון דער ענדעקישער עקסטערמינאַציאָנס־פּאָליטיק. פּאַקטיש איז אָבער דאָ יאָ אַ נפקא־מינה און דווקא אַ גרויסע נפקא־מינה.

פריהער האָבען די יודען געליטען כמעט אויסשליסליך אַלס יודען. דער נישט יודישער סוחר און פּראָדוצענט זענען אין אַלגעמיין פּריווילעגירט געווען, האָבען גענאָסען פון ברייטע קרעדיטען און קאָנצעסיעס, אַזוי אַז די צרה איז געווען אַ ספּעציעל־יודישע. אָבער נאָך ערגער איז געווען דאָס, וואָס מיר זענען סיי אין אונזערע ליידען און סיי אין דעם קאַמף געגען דער באָיקאָט־פּאָליטיק געווען אינגאַנצען איינזאַם, קיינער האָט אויף אונזערע צרות נישט אומגעקוקט זיך; די גאַנצע פּרעסע און די פוילישע געזעלשאַפט איז געווען געגען אונז, און אַפילו אונזערע סאָציאַליסטען און פּראָגרעסיסטען האָבען זיך געמאַכט נישט זעהענדיג און נישט הערענדיג, ווייל טיף אין האַרצען האָבען זיי מיטגעפיהלט מיט דער אַנטי־יודישער פּאָליטיק...

איצט האָט זיך די לאַגע בעדייטענד געענדערט צו בעסערן: מיר זענען נישט אַליין אין אונזער אומגליק, און צרות רבים איז דאָך — חצי נחמה. און דער עיקר — פריהער איז אונזער קאַמף געווען אַ האָפנונגסלאָזער, אַ פערצווייפעלטער, אָן דער מינדעסטער האָפנונג אויף אַ נצחון. און היינט, היינט צוקוקענדיג זיך צו דער דיסקוסיע, וועלכע ווערט געפיהרט אין דער פּרעסע און אין דער געזעלשאַפט אַרום דעם עטאַטיזם־פּראָבלעם, זעהען מיר, אַז מיר זענען נישט אַליין, אַז מיר האָבען שוין שותפים און דווקא איינפלוסרייכע שותפים, הן אין דעם ענדעקישען און הן אין דעם סאַנאַציע־לאַגער. ס׳ווערען שוין אָרגאַניזירט ווירטשאַפטליכע ליגעס פון יודען מיט פּאָליאַקען צוזאַמען, כדי צו שאַפען אַ בשותפות׳דיגען פראָנט געגען דעם עטאַטיזם; ס׳ווערען צוזאַמענגערופען מיט׳ן אַנטייל פון יודען אָפּיציעלע קאָנפערענצען און בעראַטונגען וועגען דעם, ווי אַזוי אָפּצושטעלען די אָפענסיווע פון דעם עטאַטיזם מיט איין וואָרט: די קאָנטר־אָפענסיווע געגען דעם ווירטשאַפטליכען פראָנט פון דער „ברינאַדע“ איז אין פוילען ברען — און ביי אַוואַ מצב איז שוין צו האָפען, אַז אונזער יודישער ווייגעשריי וועט שוין נישט בלייבען אַזוי ווי פריהער — כקול קורא במדבר...

ח. ל—ן

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

[illegible] 8 ביז 10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 [illegible]

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

[illegible] פּראַצעדוריע פון [illegible] קראַמפּן, אין [illegible] אויף [illegible]

[illegible] א. ז. וו.

[illegible] פון 5—7 אין [illegible]

„עשרת הדברות“ פון די דייטשע אַנטיסעמיטען
„ווער עס שונט די יודען—דער זינדיגט געגען זיין פאָלק“.

בערלין. (יט״א) דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער דעפּוטאַט דר. געבעלס פערעפענטליכט אין נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישען אָרגאַן „דער אַנגריף“ די צעה [געבאָט] פון זיין פּאַרטיי, ווי לויטען:

1) די יודען קאָן מען נישט בעקעמפען פּאָזיטיוו. דער יוד איז אַ געגנאַטיווע ערשיינונג, וואָס מוז אויסגעמעקט ווערען פון דער דייטשער רעכענונג, אַדער עס וועט אייביג פערדאַרבען די דאָזיגע רעכענונג.

2) מיט יודען קאָן מען זיך נישט צונויפרערען וועגען דער יודען־פראַגע. מען קאָן דאָך קיינעם נישט בעווייזען, אַז מע [האָט] דאָס רעכט און די פליכט איהם צו מאַכען אונשעדליך.

3) דעם יוד טאָר מען נישט אַנערקענען די רעכט, וועלכע מע [מוז] געבען יעדען עהרליכען געגנער, ווייל דער יוד איז נישט קיין עהרליכער געגנער. ער וועט אויסנוצען גרויסמוט און ריטערליכקייט, בלויז כדי צו פאַנגען דערמיט זיין שונא.

4) דער יוד טאָר נישט מיטבעהאַנדלען דייטשע פראַגען. ער איז אויסלענדער, פאָלקס־פרעמדער, וועלכער געניסט בלויז פון גאַסט־רעכט און תמיד, כדי מיט דעם דאָזיגען רעכט צו מיסברויכען.

5) די אַזוי־גערופענע רעליגיעזע מאָראַל פון די יודען איז נישט קיין מאָראַל, נאָר אַ מיטעל צו בעשווינדלען. דעריבער האָט זי אויך נישט קיין רעכט צו פאָדערען פאַר זיך די שוץ פון דער מאַכט.

6) דער יוד איז נישט קלוגער, ווי מיר, ער איז בלויז ראַפינירטער און איבערגעשפיצט. זיין סיסטעם קען נישט געברויכט ווערען ווירטשאַפטליך, נאָר פּאָליטיש. ווירטשאַפטליך קעמפט ער אונטער גאַנץ אַנדערע געזעצען ווי מיר.

7) אַ יוד קען נישט בעליידיגען קיין דייטש. יודישע רכילות זענען פאַר אַ דייטשען יודען־פיינד בלויז שניטען פון כבוד.

8) דעה ווערט פון יעדען דייטשען מענש און פון יעדער דייטשער בעוועגונג איז אַלץ גרעסער, וואָס גרעסער עס איז די יודישע געגנערשאַפט צו זיי. ווען איינער ווערט בעקעמפט דורך יודען, איז עס אַן׳ערשיינונג, וואָס רעדט לטובת איהם. ווער עס ווערט דורך יודען נישט פערפאָלגט, אָדער ווערט נאָר דורך זיי געלויבט, דער איז נוצלאָז און שעדליך.

9) דער יוד אורטיילט וועגען דייטשע פראַגען שטענדיג פון יודישען שטאַנדפּונקט. דעריבער איז אין מעהרסטענטייל פּאַלען ריכטיג דאָס פערקעהרטע פון דעם, וואָס ער זאָגט.

10) דעם אַנטיסעמיטיזם מוז מען זאָגען „יאָ“ אָדער „ניין“. ווער עס שונט די יודען, דער פערזינדיגט זיך לגבי זיין אייגענעם פאָלק. מען קען זיין אָדער אַ קנעכט אָדער אַ געגנער פון יודען. די געגנערשאַפט לגבי יודען איז אַ פראַגע פון פּערזענליכער זויבערקייט.

בלויז שטיצענדיג זיך אויף אַזעלכע יסודות קען די יודען־געגנערישע בעוועגונג רעכענען אויף ערפאָלג. און בלויז אַזאַ בעוועגונג ווערט דורך יודען גענומען ערנסט און פאַר איהר האָבען זיי מורא.

3 יודישע דעפּוטאַטען אין געזעצגעבערישען ראַט פון טאַנזשער.

טאַנזשער. (י.ט.א.) אין הסכם מיט דער פּאַריזער קאָנווענץ האָט די איטאַליענישע רעגירונג דעלעגירט 3 מיטגלידער אין געזעצגעבערישען ראַט פון טאַנזשער, דערונטער אויך דעם סיניאָר יעקב קאָהאַן, אַ יוד.

איצט געפינען זיך אין געזעצגעבערישען־ראַט פון טאַנזשער סך־הכל 8 יודען, אויף אַן׳אַלגעמיינער צאָהל פון 26 ראַט־מיטגלידער.

אינטערפּעלאַציע וועגען איבערפיהרען די לופט־פליה־באַזע
פון איראַק קיין ארץ־ישראל.

לאָנדאָן. (י. ט. א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט האָט דעפּוטאַט וועדזשוואוד אינטערפּעלירט דעם קאָלאָניאַל־מיניסטער, צי פּלאַנט די רעגירונג, אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן קאַבינעט־קריזיס אין איראַק, אריבערצוטראַגען די לופט־פליה־באַזע פון איראַק קיין ארץ־ישראל אָדער עבר־הירדן און מיט וואָס פאַר אַ קאָסטען דאָס איז פערבונדען.

מיניסטער אַמערי האָט געענטפערט, אַז די מיינונגס־פערשידענהייטען בעציהען זיך הויפּטזעכליך אויף די אָרטיגע גאַרניזאָנען. די לופט־פליה־באַזע קומט דאָ נישט אין בעטראַכט.

די נייע אנוסים.
צוואַנג־משומדים אין פוילען.

פון י. מ. ניימאַן.

קודם כל, ערלויבט מיר אָפּצודרוקען אַ מענשליכען דאָקומענט. דער שרייבער איז אַן׳אַמעריקאַנער לעזער פון „טאָג“, מיט׳ן נאָמען יעקב גרין.

אָט וואָס ה׳ גרין שרייבט:

„איך בין איבעראַשט און ענטריסמעט צו לייענען אין אַן׳אַרטיקעל פון י. מ. ניימאַן פון וואַרשאַ, אַז די יודען פערנעמען אַ גרויסען אָרט אין קולטור־לעבען פון פוילען, און דער גרעסטער סקולפּטאָר איז דער משומד קונא, א. אַז. וו. איך קום, שרייבט מר. גרין, פון דערזעלבער געגענד, וואָס קונאַ. מיר פלעגען פאָהרען צו איין רבי׳ן. אין יאָהר 1913 בין איך געווען אין לאָדז, און מיר האָבען פערבראַכט שעה׳ן לאַנג און גערעדט וועגען חסידות. ער האָט מיר דערצעהלט, אַז עליזא אָרזשעשקאָ האָט איהם צוגערעדט צו שמד׳ן זיך, אָבער ער האָט נישט געוואָלט. ער האָט מיר דערצעהלט, אַז עס וויינט אין איהם דאָס האַרץ פון צער און בענקשאַפט, — דאָס בילד פון דעם חסיד, דעם אַלטען פאָטער, געהט איהם נישט פון די אויגען. עס בעקומט איהם נישט דאָס לוקסוס־לעבען. עס פיהלט זיך אין דער היים, ווען ער איז צווישען יודען. עס איז שווער צו גלויבען, אַז העבריק קונאַ, דער שאַפער פון „איוב“, „רות“, „ישעיה“, זאָל זיין אַ משומד“.

עס טוט מיר לייד. וואָס איך וועל פערשאַפען צער דעם יוגענט־פריינד פון קונא, אָבער ליידער, עס איז אַ פאַקט, קונא, דער גרעסטער סקולפּטאָר פון פוילען, איז געטויפט. אין פוילען איז עס נישט קיין סוד, אין אויסלאַנד ווייסט מען נישט דערפון.

אַז דאָס לעבען פון קונא איז צעריסען און צעשפּאָלטען, — אַלזאָ טראַגיש, — דערין איז קיין ספק נישט. עס איז ווירקליך אַ מערקווירדיגע געשטאַלט.

געקומען איז ער פון אַ קליין שטעטעל קיין וואַרשא אַלס חסידיש יונגעל, מיט אַ באָרד און פאות. ער האָט פערקעהרט צווישען יודען. י. ל. פרץ האָט איהם שטאַרק מקרב געווען און איהם געשטיצט. דער טאַלענט פת׳ם יונגען קונא האָט געבליהט. ער האָט זיך איינגעליבט אין דער פוילישער אַקטריסע רונין, און צוליב איהר זיך גע׳שמד׳ט. אָבער אין דער שטיל האָט איהם געצויגען צו יודען און צו חסידות.

אַז מען האָט אויפגעפיהרט צום ערשטען מאָל דעם „דבוק“ אין וואַרשא, איז קונא געקומען הינטער די קוליסען און זיך צעוויינט, אַזוי האָבען איהם ערשיטערט די נגונים און די תורה פון צדיק. אָבער אין וואַרשא ווייסט מען, אַז ער איז אַ גוי. ער מאַכט נישט קיין סוד דערפון. ער האָט זאָגאַר אָנגעשריבען אַ פּויליש שטיק פאַר זיין פרוי, וואו עס ווערט אויסגעדריקט דער ראָמאַנטיזם פון אַלט־סלאַווישקייט. צו יונגע יודישע טאַלענטען בעציהט ער זיך גוט. איינמאָל איז געקומען צו אַ שטיקעל סקאַנדאַל. קונא האָט פערענדיגט אַ סקולפּטור אונטער׳ן נאָמען „קריסטוס“. זיין יודישער שילער האָט איהם געגעבען אַן׳אָנצוהערעניש, אַז קריסטוס זעהט נישט אויס ווי אַ גוי, נאָר ווי אַ יוד. קונא האָט דעם בחור אַרויסגוואָרפען.

ער האָט ערפאָלג. ווען אין פּאַריז איז פאָרגעקומען די אינטערנאַציאָנאַלע אויסשטעלונג, האָט קונא בעצירט דעם פּאַראַדנעם טויער פון פוילישען פּאַוויליאָן. ער האָט בעקומען אויסצייכענונגען. נאָר אין פּאַריז איז דער משומד אַרויסגעשפּרונגען. ער האָט זיך גענומען דרעהען אַרום ראָטשילד׳ן, און זיך דאָרט אויסגעגעבען אַלס יוד. דאָס שפּיל איז שוין מיאוס, עס שיינט, אַז אויך פאַר זיין פריינד, ה׳ יעקב גרין, האָט ער געלייקענט. ער איז אַ מאַראַן פון דער לינקער זייט. אין פּאַריז האָט קונא גערעדט יודיש און אַפילו העברעאיש. ער דריקט זיך אויס: „כאָטש איך האָב איבערגערעהט די קאַפּאָטע, בין איך מעהר יוד פון אייך“, איבערהויפּט געפעהלט איהם חסידות. איצט איז ער ווידער אין וואַרשא. דאָ איז ער שוין פאָרזיכטיגער צו רעדען יודיש עפענטליך. דער טויף פון קונא איז נאָר אַ טראַגעדיע פאַר זיינע פריינד. פאַר איהם איז עס נישט מעהר קיין טראַגעדיע. עס איז קאַריערע.

דאָס איז דער אמת וועגען קונא, און מען מוז עס דערצעהלען, ווי עס זאָל נישט זיין שמערצליך.

די משומדים אין פוילען זענען בכלל אַ טשיקאַווע קאַפּיטעל. זיי זענען ר אָאַ היבש ביסעל. זיי פערנעהמען הויכע שטעלעס אין דער אינדוסטריע און אין דער וויסענשאַפטס־וועלט. דער בעסטער ספּינאָזע־קענער, און דער איבערזעצער פון זיינע ווערק, — איז דער משומד מישליצקי. ער איז פּראָפעסאָר פאַר פילאָזאָפיע אין דער וואַרשאָווער אוניווערזיטעט. זיין אמת׳ער נאָמען איז האַלפּערן. ווען אין האָלאַנד זענען געווען די ספּינאָזא־פייערונגען, איז דער משומד געווען דער שליח פון פוילען.

איינער פון די וויכטיגסטע היסטאָריקער איז דער משומד האַנדעלסמאַן. ער איז פּראָפעסאָר אין וואַרשא. און אַשכנזי האָט שטאַרק פעראיבעל, וואָס האַנדעלסמאַן בעשעפטיגט נישט זיינע שילער מיט דער געשיכטע פון די יודען אין פוילען. האַנדעלסמאַן האָט ערשט געלייענט אין דער סאָרבאָנע אין פּאַריז, ער איז רעפּרעזענטאַנט פון דער פוילישער וויסענשאַפט אין אויסלאַנד, ראַצענט איז אַ געוויסער טייטעלבוים, וואָס האָט זיך גע׳שמד׳ט און געענדערט זיין נאָמען אויף טאַרסקי. אין העכסטען געריכט פון פוילען איז פערהאַן ראַפּאָפּאָרט. דאָס איז דער יודישער לואי בראַנדייס פון פוילען, אָבער עס זענען נישטאָ קיין בעווייזען, אויב דער דאָזיגער העכסטער ריכטער אין פוילען איז געטויפט. מעגליך, אַז ער איז רעליגיאָנסלאָז, הנם ביי פיל קלענערע מלוכה־פּאָסטענס פאָדערט מען גאַנץ אָפיציעל אַ טויף־שיין.

זעהר פיל צער וועלען האָבען יודען, — אָבער מען טאָר עס נישט פערהוילען. אויך עקיבא אייגער׳ס אייניקלעך זענען געטויפט. איינער פון זיי, נאַפּיערסקי, איז אַ גוט־בעקאַנטער פוילישער פּאָעט. ער שיינט צו זיין אויפריכטיג פּרום־קאַטויליש.

דער גרעסטער טעאַטער־טוער אין פוילען שיפּמאַן איז אַ משומד, ער איז פון קראַקוי, און זיין מוטער טראָגט נאָך אַ יודיש שייטעל.

מיט איין וואָרט: עס איז דאָ נישט איין מנין משומדים. זיי האַלטען זיך צווישען זיך און זיי בילדען איין סעקטע.

ערשט נישט לאַנג איז מיר אויסגעקומען צו זיין אין זייער געזעלשאַפט. עס איז אַפילו נישט אַנגענעהם, אָבער אַ זשורנאַליסט, ווי אַ דאָקטאָר, מוז קומען איז בעריהרונג מיט פערשידענע מענשען. די געזעלשאַפט איז געווען אַ געמישטע. איינינע קריסטען, איינינע משומדים, און אַ פּאָר יודען. לסוף זענען געבליבען אין דער געזעלשאַפט פון דער קלוגער באַלעבאָסטע דריי: — אַ גוי, אַ משומד און אַ יוד. מען האָט זיך גאַנץ העפליך אונטערהאַלטען, נאָר שוין אַ ביסעל צו העפליך. דער געשפּרעך איז געווען, ווי אַ טאַנץ צווישען שווערדען. מען איז געווען זעהר פּאָרזיכטיג און דעליקאַט. ווען דער גוי איז אַוועק, האָט דער משומד און דער יוד פרייער אָפּגעזיפצט. מען איז געבליבען צווישען „היימישע“. אָבער ווידער איז דאָס געשפּרעך געווען עטוואָס אָנגעצויגען. ענדליך איז דער משומד אויך אַוועק, און די יודען האָבען נאָר אָפּגעאָטעמט. מען איז געוואָרען פריי.

און אָט די באַלעבאָסטע דערצעהלט מיר וועגען דעם לעבען פון די משומדים. זיי פיהרען אָפּט אַ לעבען פון מאַראַנען. און פונקט, ווי די מאַראַנען אין שפּאַניע, זענען זיי זיך משדך צווישען זיך. אין אַ וואַרשאָווער משומדים־פאַמיליע איז אַפילו אויף דעם באָדען פאָרגעקומען אַ סקאַנדאַל. אַ טאָכטער האָט געוואָלט חתונה האָבען מיט אַ קריסט, און דער פאָטער, אַ רייכער מאַגנאַט, איז געווען נעגען. — „וואָס? אַן׳ערל וועל איך אַריינלאָזען אין דער משפּחה“? האָט דער אַלטער געליאַרמט, „קאָנסט נישט אויסקלויבען אַ לייטישען משומד?“

די צייטען, ווען אַ באַנקראָטירטער כראַביע איז געווען אַ יחוס, זענען שוין אַריבער. יחוס שפּילט נישט מעהר קיין ראָלע, און בכלל איז מען נישט אַזוי ענטציקט פון די נייע מחותנים. אַפילו דער משומד שרעקט זיך פאַר׳ן פרעמדען בלוט. עס גרילצט דאָס פרעמדע בלוט־געזאַנג. מען איז יוצא מיט׳ן קרייץ, — מען וויל נישט קיין בלוט־קרייצונג.

לעבען זיך אַזוי די משומדים אָפּגעשלאָסענע, פרעמדע פון יודען, פרעמדע פון גוים, מיט קינסטליכער לופט, ווי אין אַן׳אָראַנזשעריע.

ניין, ליבער מיסטער יעקב גרין, מאַכט נישט קיין טראַגעדיע פון אייער יוגענט־פריינד קונא, וואָס האָט זיך געטויפט. עס איז טאַקע אַ וועהטאָג. אָבער לא אַלמן ישראל, אַפילו די יודישע קונסט קאָן אויסקומען אָהן זיי. מיר האָבען אַ יעקב עפּשטיין, אַ גליצענשטיין, — עס איז אַפילו אַ שאָד דאָס ביסעל מיטלייד, וואָס מיר שענקען זיי. זיי האָבען איינצעלנע מינוטען, ווען אין זיי וועקט זיך אויף די מענשליכקייט, — אויך אַ מערדער האָט געוויסענס־ביסען און חרטה, — אָבער אין אַלגעמיין זענען עס קאָמעדיאַנטשיקעס. אַפילו אין זייערע טרערען און אין זייערע ווידוי׳ם און אין זייערע טראַגעדיעס זענען זיי קאַריעריסטען, — עס זענען מאַלפּישע קרימענישען. עס איז מסחר זיי האַנדלען מיט קונסט, פונקט ווי זיי האַנדלען מיט גאָט. אין שפּאַניע האָבען מיר געהאַט מאַראַנען, אַנוסים, — מענשען, וואָס זענען געווען פערבאָרגען יודען, און עפענטליך קריסטען. אין פוילען זעהען מיר איצט אַ פערקעהרטע ערשיינונג: זיי זענען אין געהיים קריסטען, און עפענטליך קריכען זיי מיט זייער יודישען אַנ־מאַמין. די דאָזיגע זענען די געפעהרליכסטע און איך וויים נישט, אויב די געשיכטע וועט געפינען פאַר זיי מילדערענדע אומשטענדען, און זיי מוחל זיין.

(טאָג).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

29 דינסטאג יח שבט תרפ"ט

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.26
זון-אונטערגאנג 4 12

די זיצונג האט געדויערט 8 מינוט

אבער די סקאנדאלען און געשלעגען נאך דער זיצונג האבען געדויערט א האלבע שעה.

נעכטיגע זיצונג פון קהלה-ראט האט בעשלאסען אדורכצופיהרען די קויהלען-אקציע אין 2 וואכען

נעכטען אין אווענד איז פארגעקומען די פארטזעצונג פון דער זונטאגדיגער זיצונג פון קהלה־ראט וואו ס'האט געדארפט אפגעשטימט ווערען די פראגע וועגען ארגאניזירען א קויהלען־אקציע פאר דער ארימער בעפעלקערונג און דעם אופן ווי־אזוי די אקציע זאל אדורכגעפיהרט ווערען.

און הגם די זיצונג האט געדויערט איננאנצען 8 מינוט, זענען דארט פארגעקומען סקאנדאלען, וועלכע וואלטען געקענט קלעקען אויף גאנצע 8 שעה.

ווי בעקאנט, איז די „אגודה"־פראקציע צו דער זונטאג'דיגער זיצונג נישט געקומען און דעריבער איז נישט געווען קיין קווארום און די קויה־לען־אקציע האט נישט געקענט אפגעשטימט ווערען. די „אגודה" האט איהר אפוועזענהייט מאטיווירט דערמיט, וואס דער פארזיצענדער פון ראט האט זיך אפגעזאגט צו געבען א ווארט אויסער דער רייה דעם פארזיצענדען פון דער קהלה־פערוואלטונג.

דער פארזיצענדער פון ראט ווידער, האט געהאלטען, און מיט איהם האט זיך סאלידאריזירט די אפאזיציע און ראט, אז דער פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג דארף נישט בעקומען קיין ווארט ביז וואנען ער וועט זיך נישט ענטשולדיגען פאר'ן ראט פאר זיינע זאמאליגע ווערטער אז „ס'איז נידריגער פון זיין כבוד צ זיצען מיט אזא ראט".

צו דער נעכטיגער זיצונג האט דער פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג צוגעשיקט א בריף, אז ער האט די דערמאהנטע ווערטער נישט געמיינט אין דעם זין.

האט מען געקענט מיינען, אז די נעכטיגע זיצונג וועט אריבער רוהיג און די ראזארעס וועלען האבען אי זין דעם וואויל פון דער יודישער בעפעלקערונג, ס'האט זיך אבער ארויסגעשטעלט גאנץ אנדערש...

ארום צעהן א זייגער האבען זיך די ראזארעס אנגעהויבען פערזאמלען אין זיצונגס־זאל. עס זענען אויך געקומען עטליכע ראזארעס פון דער „אגודה", און פערנומען זייערע פלעצער. זיי האבען אבער נישט אונטערגעשריבען די ליסטע פון די אנוועזענדע ,,ווארטענדיג ,וואהרשיינליך אויף בעפעהלען פון אויבען...

באלד אבער ווי דער פארזיצענדער פון ראט האט איבערגעצעהלט, אז אין זאל איז פערהאן א קווארום, האט ער געעפענט די זיצונג און אנגעהויבען שנעל אפשטימען איין פארשלאג נאכ'ן אנדערען. די „אגודה"־מיטגלידער זענען געווארען שטארק צוטומעלט און נישט געוואוסט וואס צו טון און אזוי האבען זיי כאאטיש געהויבען און אראפגעלאזען די הענד, ווא ומ'דארף יא און וואו מ'דארף נישט.

עס זענען אפגעשטימט או זאנגענומען געווארען פאלגענדע פארשלאגען:

1) פון בונד או ןפועלי־ציון צו בעשטימען פאר דער קויהלען־אקציע הונדערט טויזענד זל.;

2) די קויהלען־אקציע זאל אדורכגעפיהרט ווערען אין פערלויף פון צוויי וואכען.

3) בעפולמעכטיגען די פערוואלטונג אויסצושטעלען וועקסלען אויף דער דערמאהנטער סומע, כדי איינצוקויפען קויהלען.

4) וועהלען א קאנטראל־קאמיסיע פון ראט, וועלכע זאל קאנטראלירען די קויהלען־אקציע און בכלל די גאנצע טעטיגקייט פון דער קהלה.

5) די פערוואלטונג זאל נישט קענען אונטערשרייבען די וועקסלען אהן דעם הסכם פון דער געוועהלטער קאמיסיע.

6) צו דער קאמיסיע זאלען געהערען די ראדזארעס: ח. רומקאווסקי, ל. ראזענבערג, ח. קאמינסקי, פערגאמענט און ש. ערלעמאן.

די אלע פארשלאגען זענען אזוי שנעל אפגעשטימט געווארען, אז די „אגודה"־מיטגלי ער, פאר וועלכע ס'איז בעוונדערס נישט ניחא ד יפארשלאגען וועגען דער קאנטראל־קאמיסיע ,האבען זיך אינגאנצען פערלוירען און געוואלט פערלאזען דעם זיצונגס־זאל, כדי אראפצורייסען דעם קווארום. די לינקע פרנסים, (זעלמאנאוויטש (בונד), און ציטרינאווסקי (פועלי־ציון) זענען אבער געשטאנען ביי דער טיר און קיינעם נישט ארויסגעלאזען. דעמאלט האבען די „אגודה"־ראזארעס זיך אנגעהויבען מעלדען צום ווארט. דער פארזיצענדער האט אבער נישט געוואלט קיינעם געבען קיין ווארט אין מיטען דער אפשטימונג, און דאן איז נאך דער אפשטימונג געקומען צו אזא וואקכאנאליע, אז דער אייבערשטער זאל שומר און מציל זיין. מ'האט אנגעהויבען קלאפען און ווארפען מיט שטולען. 2 פאר ראזארעס האבען זיך געשלאגען (נישט איבערטרייבען) אויף פויסטען. די גאלעריע איז מיט א ווילדען געפילדער אריין אין זאל, געשריען און געשלאגען זיך צווישען זיך־ מ'האט זיך געווידעלט ווי מארקיידן רענעס, מ'האט געשטויסען, געשטופט, געשפרונגען און געסקאנדאלעוועט און דער פארזיצער האט זיך אנגעטון דעם פעלץ און איז אוועק.

ס'האט געדויערט א לאנגע צייט ביז דער עולם איז זיך פונאנדערגעגאנגען און נאך אויף די טרעפען זענען געשטאנען קופקעלעך אנהענגער פון אלע פארטייען און מיט א קאצען־מוזיק בעגלייט יעדען ראזאר פון דער געגענ־ריכטונג.

הינטער די קוליסען האבען שוין עטליכע פערוואלטונגס־מיטגלידער פון דער מעהרהייט אפען ערקלערט, אז קיין קויהלען־אקציע וועט הייאהר נישט זיין.

ביטערער חוזק, כ'לעבען!

„סטעפעק" האט געהאט דערמארדעט נאך א יודען.

פרטים וועגען דער ארעסטירטער צווייטער באנדע.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג, האט די פאליציי, נאך דער ליקווידאציע פון דער באנדע קאטשמארעק—שטשעטשינסקי, אנגעטראפען אויף א צווייטער באנדע, וועלכע איז געווען פיינדליך געשטימט בנוגע צו דער קאטשמארעק־באנדע.

אויך די מיטגלידער פון דער צווייטער באנדע געפינען זיך שוין אונטערן שליסעל און דער ראש פון דער צווייטער באנדע — ארנאלד פוקס, פון דארף אלבערטאוו, איז זיך מודה אין באנדיטעןאנפאל אויף קאלנעזש'ן אין קאנסטאנטין.

א חוץ ־פוקס'ן זענען נאך ארעסטירט געווארען: מרדכי פארלאסקי פון שטערצאוו, לאסקע פאוויאט, ערנסט מילער פון זשעלאוו, לאסקער פאוויאט; יאן אסעיא פון דארף בלאטא לאדזשער פאוויאט, און וולאדיסלאוו לעוואנדאווסקי פון דארף בלאטא ,לאדזער פאוויאט. בעת די רעוויזיעס ביי די אויבענדערמאנטע ארעסטירטע האט מען געפונען נאך זעהר פיל זאכען, וועלכע שטאמען פון די רויבערייען און א גאנצען ארסענאל געוועהר.

ביז־איצט געפונען זיך שוין אונטער'ן ארעסט עטליכע און פערציג פערזאן ,וועלכע מען ווארפט פאר שוין עטליכע און זעכציג אנפאלען.

צווישען די ארעסטירטע באנדיטען געפינען זיך אויך „אנ'אכטעל", א באנדע פון 8 באנדיטען אונטערצינדער, וועלכע האבען געהאט פאר זייער ספעציאליטעט אונטערצוצינדען דארפס־ווירטשאפטען און בעת דער שרפה־בהלה ,פלעגען זיי אפטון זייערע גנבה'שע שטיקלעך, אוועקטרייבען די בהמות א. ד. גל.

די אויספארשונג ווערט בייטאג און ביינאכט, עס זענען שוין אויסגעהערט געווארען מעהר ווי הונדערט עדות און געליטענע פון די באנדיטען און גנבים־אנפאלען.

דער פאליציי איז אויך געלונגען פעסטצושטעלען אז דער „בלוטיגער סטעפעק" — ראמאן שטשעטשינסקי, דער מערדער פון מיכאל קרול, האט אויך זיין געוויסען אויף דעם מארד פון סאמפאלנער (אונטער קאלא) סוחר — אבא ווילטשינסקי.

א חיה אין מענשען=געשטאלט.

פערפיהרט יונגע מיידעלעך=שילערינס.

(—) זייט עטליכע טעג איז די פאליציי אלארמירט געווארען צוליב עטליכע פאלען, וואו ס'זענען פערפיהרט געווארען יונגע מיידלעך פון די פאלקס־שולען.

צו דער פאליציי האבען זי דגעמאלדען די עלטערן פון די קינדער פון די פאלקס־שולען 132 און 137 און דערצעהלט, אז ס'האט זיך שוין עטליכע מאל געטראפען, ווען זייערע יונגע מיידלעך קומען אהיים פון דער שולע פערוויינט, און ווילען בשום אופן נישט דערצעהלען די סיבה דערפון.

לעצטענס האט איינע פון די דאזיגע קינדער, וועלכעס לערענט אין דער שולע אויף עק ווסכאדניע און פאמארסקע דערצעהלט, אז ווען זי איז ארויסגעגאנגען פון דער שול ,האט זי פערטשעפעט א מאנספערשוין, וועלכער האט איהר געגעבען צוקערלעך און זי פערבעטען אין א צוקערניע.

דאס מיידעל, קענענדיג דעם מאנספערשוין פון זעהן האט דערויף איינגעשטימט, נאר אנשטאט אין דער צוקערניע, האט ער זי געוואלט אריינשלעפען אין א געוויסער אוביקאציע.

דאס מיידעל האט זיך, צום גליק, שנעל אריענטירט, און איז אנטלאפען.

די עלטערען פון דעם מיידעל האבען זיך גלייך געשטעלט אין פערבינדונג מיט דעם לייטער פון דער שול, און ס'האט זיך ארויסגעשטעלט אטוואס:

פאר די דערמאהנטע צוויי פאלקס־שולען, וועלכע געפונען זיך אין שכנות אויף עק ווסכאדניע און פאמארסקא האט זיך ארומגעדרעהט א מאנספערשוין, וועלכער האט פערפיהרט יונגע מיידלעך אי זגעוויסע אוביקאציעס, זיי פערשטאפט דאס מויל און אויסגעפיהרט פערשידענע חזיר'ייען.

די פאליציי איז שוין אויף די שפורען פון דעם אויסוואורף.

א גארן=און=אפפאל=הענדלער

בעגעהט אנ'אפערע, און וויל אנטלויפען קיין אויסלאנד.

(2) זייט א לאנגע צייט איז געווען בעקאנט אין די לאדזער סוחרים־ און אינדוסטריע־קרייזען א געוויסער לעהאנארד ביערנאט, וועלכער האט זיך בעשעפטיגט מיט'ן קויף און פערקויף פון וואַלענע און בוימוואלענע אפפאל, און אויך גארן. ער האט געוואוינט אין א זעהר עלעגאנטער וואוינונג אויף אננא 21, ביערנאט האט אויך געהאט פערבינדונגען מיט צוויי אויסלענדישע פירמעס אין פראנקרייך און האלאנד און פון זיי געהאט א זעהר גרויסען קרעדיט.

דעם 20. יאנואר האט ביערנארט געדארפט בעצאהלען די אויסלענדישע פירמען 100 טויזענד זלאטים, ער האט דאס געלד אבער נישט בעצאהלט, און געלאזט די וועקסלען צום פראטעסט. פארשטעהער פון די אויסלענדישע פירמען זענען געקומען אהער און דא האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ביערנארט וויל פערקויפען זיין וואוינונג. ער האט שוין אפילו אנ'אויסלענדישען פאס, און האט ברעה אין די נאהענסטע טעג צו פערלאזען פוילען.

די אויסלענדישע פירמען האבען וועגען דעם מיטגעטיילט דער פאליציי, וועלכע האט ביערנארטען ארעסטירט אין רעסטאראן „אאזא", בעת ביערנארט האט אונטערגעשריבען וועגען פערדינגען זיין דירה.

בעת דער פערזענליכער רעוויזיע האט מען ביי ביערנארטען געפונען אנ'אויסלענדישען פאס אויס געשטעלט קיין פראנקרייך.

די אפערע פון ביערנארטען האט אין די סוחרישע קרייזען געמאכט א געוואלדיגען רושם.

פערלענגערט דאס אויסצאהלען פון אונטערשטיצונגען.

(2) דער ארבייטסלאזער-פאנד האט זיך געווענדעט צום ארבייטס-מיניסטעריום וועגען פערלענגערען דאס אויסצאהלען פון אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע סעזאן-ארבייטער פון 6 אויף 10 וואכען.

פאר פיזישע ארבייטער איז דער אונטערשטיצונגס-פעריאד פערלענגערט געווארען פון 13 אויף 17 וואכען.

אמטליכעס.

(2) נעכטען האט נאך זיין קראנקהייט, צוריק איבערגענומען זיין אמט דער קאמענדאנט פון דער מלוכה-פאליציי אין לאדז, ה' פלזעסער — ניעדזשעלסקי.

עקספרעס-באגאזש-זענדונגען.

(2) די באהן-דירעקציעס האבען איינגעפיהרט עקספרעס-באגאזש-זענדונגען.

די דאזיגע זענדונגען קען מען שיקען נאר מיט שנעל-צוגען.

דער טאריף איז מיט 20 פראצענט טייערער, ווי געוועהנליכע באגאזש-זענדונגען.

דער קרימאלאווער רבי אין לאדז.

היינט, 8 אווענד קומט מיט דער ווינער באהן קיין לאדז דער קרימאלאווער רבי. דער רבי קומט אויף די שבע ברכות צו זיין שוואגער ר' שלמה לאנדענבערג פון ווארשא, וואס האט די פאריגע וואך התונה-געמאכט א זוהן אין לאדז.

בעפרייט פון ארעסט.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ אין זונטאג'דיגען נומער פון אונזער צייטונג וועגען ארעסט פון ה' אליעזר אלשער אין שייכות מיט דער פאבאר-אפערע, ווערען מיר געוואויר, אז ה' אלשער איז געווען פערהאלטען א קורצע צייט, און איז דאן ארויסגעלאזט געווארען פון ארעסט.

געעפענט דעם ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען.

(וו) אויף פיעטריקאווער 73 איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען, וועלכער איז ארגאניזירט געווארען דורך דער פראקציע פון פ.פ.ס.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו ארגאניזירען אפטיילונגען פון אלע פראפעסיאנעלע פעראיינען אין לאדז.

צוויי באנדיטען רויבען צו דריי זלאטעס.

(2) נעכטען ארום 7 פריה זענען אין דער וואוינונג פון פאוועל דודעק אויף קאליסקא גאס אין קאליש אריינגעקומען 2 פערשוינען, זיי האבען געכאפט דודעק'ס פרוי ביים האלז, און דראהענדיג מיט'ן טויט פערלאנגט ארויסצוגעבען דאס געלד.

דער צווייטער באנדיט האט דערווייל געזוכט געלד און אפילו צוריסען דאס בעטגעוואנד.

די באנדיטען האבען נאר געפונען 3 זלאטיס און דערמיט אנטלאפען. איינער פון די באנדיטען איז ארעסטירט געווארען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט=דיזשורען.

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), האמבורג (גלובנא 50), גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4), סיטקעוויטש (קאפערניק 26), כארעמזא (פאמארסקא 10).

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 40-59
נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אווענד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Z. Rakowski
קאנסטאנטינער 9 ... 27-31

אַ פערטרויליכע בעראטונג וועגען אנטייל אין דער האנדעלס=קאמער.

נעכטען איז קיין וואַרשע אַרויסגעפאָהרען דער אינזשיניער באַיער, כדי אָנטיילצונעהמען אין דער קאָנפערענץ וועגען דער רעוויזיע פון צאָל־טאַריף אויף קינסטליכען זייד,

גלייכצייטיג אַלס רעגירונגס־וואַהל־קאָמיסאַר אין דער האַנדעלס־קאַמער וועט אינזשיניער באַיער אַדורכפיהרען עטליכע שמועסען מיט די העכערע בעאַמטע פון מיניסטעריום און מעגליך מיט׳ן מי־ניסטער קוויאַטקאָווסקי.

*

ווי מיר דערוויסען זיך, איז עהערנעכטען נאָכ־מיטאָג פאָרגעקומען אַ פערטרויליכע בעראַטונג פון עטליכע אָנגעזעהענע אינדוסטריעלער, וועלכע האָ־בען פעסטגעשטעלט די נויטווענדיגקייט אָנטיילצונעה־מען אין דעם פרעזידיום פון דער האַנדעלס־קאַמער, נישט־קוקענדיג דערויף וועמען דער האַנדעלס־מי־ניסטער וועט בעשטימען אַלס דירעקטאָר פון דער קאַמער.

מצד די גרויס־אינדוסטריעלער, וועט ווי עס איז זפריהער געווען בעשטימט קאַנדידאַטירען אַלס פרעזעס — דער קאָנסול ראָבערט גייער, אַלס וויצע־פרעזעס — ה׳ העגריק באַרטשינסקי. די קאַנ־דידאַטורען וועלען אונטערגעשטיצט ווערען אויך מצד די סוחרים לויט׳ן פריהערדיגען אָפּמאַך.

זיי האבען די „שווערע קרענק" נישט קיין קארטען-הייזלעך, נאר אינדוסטריעלער-הייזלעך.

(מ) אין צוזאַמענהאַנג מיט די ידיעות, אין אונזער געכטינער צייטונג וועגען די הייזלעך אין קאַראָלעוו, וואָס׳ האַלטען ביים איינפאַלען, האָט אונז דער מאַגיסטראַט גאָ דצוגעשטעלט פאָלגענדע ערקלעהרונגען:

די בוי־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט, האָט אין די דערמאָהנטע הייזלעך אַדורכגעפיהרט אַ גענויע אינספּעקציע, און פעסטגעשטעלט, אַז די אויסערליכע ווענד פון די אַרבייטער־הייזלעך אין דער אַרבייטער־קאָלאָניע אין קאַראָלעוו, זענען געשפּאָלטען און עטליכע האַלטען ביים איינפאַלען. די פעהלערען זענען געקומען אַ דאַנק דער נישט זאָרגפעלטי־גער אויספערטיגונג, אין דער מישונג, און דעם טרוקענען פון מאַטעריאַל.

צוליב אַטמאָספערישע בעדינגונגען, איז איצט אונמעגליך אַדורכצופיהרען אַנ׳אינספּעקציע פון די פונדאַמענטען. דערווייל האָט די בוי־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט אַרויסגעגעבען אַ פערבאָט צו בענו־צען די הייזלעך.

דער ארבייטס=אינספעקטאר בעפעהלט בויען, און—דער מאגיסטראט זאגט: מען טאר נישט!

(ב) ווי בעקאַנט האָט בשעתו פראָפ. מיכאַלסקי אויסגעאַרבייט אַ רעגולאַציע־פּלאַן פון דער שטאָט לאָדז. צווישען אַנדערען זעהט דער פּלאַן פאָר דאָס בויען פון אַ ברייטער גאַס, וואָס זאָל פער־איינינען די פאַבריקס־באַהן מיט דער קאַלישער באַהן. די ראָזינע גאַס זאָל געהען דורך פּושעיאַזד און, לויט דעם דערמאָהנטען פּלאַן, וואָלט גע־דאַרפט איינגעלענט ווערען דאָס הויז אויף פּיעטרי־קאָווער 96.

די צווייטע ענגליכע גאַס זאָל אַדורכגעהן דורך דעם אָרט, וואו ס׳געפינט זיך דער „גראַנד האָטעל" הגם דער פּלאַן איז זעהר אַ פאַנטאַסטישער פונדעסטוועגען, רעכענט זיך דאָך דער מאַגיסטראַט מיט איהם.

דער אייגענטימער פון דער פאַבריק אויף עק פּושעיאַזד און שענקעוויטש האָט נישט געהאַט אויפ׳ן הויף קיין קלאָזעט. דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר האָט בעפוילען אַזאַ אָביעקאַציע אויפצושטעלען. דער מאַ־גיסטראַט האָט נישט ערלויבט די דאָזיגע אָבּי־קאַציע אויפצושטעלען, ווייל גראָד אויף דעם וועג דאַרף אַדורכגעהען, לויט פּראָפ. מיכאַלסקיס פּלאַן, די גאַס, וואָס דאַרף פעראייניגען דעם פאַבריקס־באַהן־הויף מיט׳ן קאַלישער.

דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר דראָהט, אויב די אָביקאַציע וועט נישט אויפגעשטעלט ווערען, צו פערמאַכען די פאַבריק.

א צוזאמענפאהר פון מאגאזין=שניידער

זונטאָג איז אין לאָקאַל פון מאַגאַזין־שניידער־פעראיין (אַלעיאַ 1 מאַי 2) פאָרגעקומען אַ צוזאַ־מענפאָהר פון מאַגאַזין־שניידער.

עס זענען געווען רעפּרעזענטירט פאָלגענדע שטעט: לאָדז, טשענסטאָכאָוו, קאַליש, סאָסנאָוויץ, בענדין און בושעזשין. פון די רעריכטען האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער מצב פון די מאַגאַזין־שניידער איז זעהר אַ קלאָגעדיגער. לא דאי, וואָס דער לוין איז אַ נידריגער, וואָס פאַר דער אַרבייט בעקומט מען לאַנג־טערמיניגע וועקסלען, דערדריקט די גרויסע שטייער־לאַסט איינגאַנצען די זשיפּענדיגע אונטערנעהמונגען.

אַ רייה רעדנער האָבען אָנגעוויזען, אַז פאַר די מלוכה־אָרגאַנען זענען איינגאַנצען אומבעוואוסט די פערהעלטנישען פון מאַגאַזין־בעל־מלאכה. די אַרבייט געדויערט געצעהלטע וואָכען אין סעזאָן, דאָס מאַגאַזין־פאַך איז היינט דעטאַליזירט אויפ׳ן אַמעריקאַנער שנייגער און מען דאַרף דערצו אַ סך געהילפען און כאַפּט זיך אַריין אין אַזאַ „פאַבריק" אַ קאָנטראָלער, איז ער מזכה מיט אַ 6—7 קאַטעגאָריע פּאַטענט. די לאַגע האָט דער־פיהרט צו דעם, אַז אַפילו די פאַר וואָכען אין סעזאָן קען מען אויך נישט אויסנוצען.

ס׳איז אויך בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגען וועגען צעכען, קראַנקען־קאַסע א. א. צום סוף איז געשאַפען געוואָרען אַ צענטראַל קאָמיסיע פון די ה״ה איצקאָוויטש לאָדז), אַבראַמאָוויטש (קאַליש), באַרענהאָלץ (סאָסנאָוויץ), קאַזיק (בושעזשין), וועל־כע דאַרף פאָרבערייטען אַ צוזאַמענפאָהר פון גאַנץ פּוילען, וואָס זאָל זיך בעשעפטיגען מיט די אָנ־געווייטאָגטע פראַגען אין מאַגאַזין־פאַך.

א פייערליכקייט לכבוד דעם פייערלעשער-קאמענדאנט.

(ז) נעכטען איז אין לאָקאַל פון דער דריטער אָפּטיילונג פון די פייערלעשער פאָרגעקומען אַ פייערליכקייט וועגען אַנערקענען די פערדינסטען פון דעם קאָמענדאַנט אַלפרעד גראָהמאַן פאַר די פייערלעשער.

ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען איינצוֹמויערען אַ געדענק־טאָוועל לכבוד דעם קאָמענדאַנט גראָה־מאַן מיט אַנ׳ענטשפּרעכענדער אויפשריפט.

איבערגעפאהרען אויף טויט.

(ז) אין אָזאָרקאָוו איז אויף אַלעיע פּילסוד־סקיעגאָ איבערגעפאָהרען געוואָרען דורכ׳ן טראַמ־וואַי אויף טויט, דער וועכטער פון שלעסערס־פאַבריק, דער 45־יעהריגער יאַן סקאַלסקי.

פערטשאדעטע.

(וו) נעכטען איז די פּאַגאָטאָוויע אַרויסגערו־פען געוואָרען אויף קאָפּערניק 19, וואו די גאַנצע פאַמיליע כאַזשאַנסקי איז פערטשאַדעט געוואָרען דורך אַ שלעכט קאָנסטרואירטען אויוון.

פון „וויזא".

(—) מאָרגען, מיטוואָך, קומט פאָר אין „וויזאַ" דער טראַדיציאָנעלער טיי אָוונד, בעווידמעט „חמשה־עשר".

מיט אַ רעפּעראַט אויף דאָס טעמאַ „די פרוי אין דער יודישער געזעצגעבונג" וועט אַרויסטרע־טען רעדאַקטאָר העפּמאַן.

אינפאָרמאַציעס וועגען אויספלוג פון „וויזאַ" קיין פּאַלעסטינאַ, ערטיילט פרוי דענטיסט ריעזניק, נאַרוטאָוויטשאַ 2 און ד״ר פרוי ספּעקטאָר, פּיעט־ריקאָווער 107.

פון פאלקס-אוניווערזיטעט בייי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, דינסטאָג 8.30 אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע די צווייטע פאָרלעזונג פון ציקל אַלגעמיינע געשיכטע פון ה׳ י. זאַנדער (אין דער פּוילישער שפּראַך) אויף ד. ט.׳: „פון בערלינער קאָנגרעס ביז דער וועלט מלחמה" (1878—1914). דער איינגאַנג צו דער פאָרלעזונג איז פריי.

בילעטען-פארפערקויף

„אַ נאַכט אויף דער ריוויערע".

(—) דער פאָרפערקויף פון בילעטען צו דער מאַסקאַראַדע פון די פייערלעשער, וועלכע וועט פאָרקומען דעם 1 פעברואַר א. ג. „אַ נאַכט אויף דער ריוויערע" קומט פאָר אין דער פירמע „סטירטשאַ" פּיעטריקאָווער 91, און אין אַלע אָפּ־טיילונגען פון די פייערלעשער.

דער „דבוק".

לעצטע פארשטעלונגען.

היינט, דינסטאָג און מאָרגען, מיטוואָך קומען פאָר די לעצטע פאָרשטעלונגען פון „דבוק" אין יודישען טעאַטער אין פילהאַרמאָניע. אַנ־סקי׳ס פּיעסע איז געוואָרען אַ קלאַסיש שטיק אין רע־פּערטואַר פון אַלע טעאַטערס. יעדע בענייאונג פון דער פּיעסע רופט אַרויס אַ פרישען, בענייטען אינטערעס. דאָסזעלבע איז געשעהן אויך מיט דער ווידעראויפפיהרונג פון „דבוק" אין לאָדז. ווידער האָבען מאַסען מענשען געשטראָמט צו זעהן דאָס שטיק, וואָס האָט שוין וויפיל מאָל פערשאַפט גרויסע קינסטלערישע עמאָציעס.

די פּיעסע געהט נאָך היינט און מאָרגען און ווערט דאַן אויף אַ צייט אַראָפּגענומען פון אַפיש.

קליינינקייטען.

אַ חתונה אהן כלי=זמרים אדער אַ זיצונג אהן אַ גלעקעל.

ס׳איז אַ מאָל צו איינעם אַריינגעקומען אַנ׳אורח בעטען מ׳זאָל איהם לאָזען איבערנעכטיגען. דער בעל־הבית האָט דערויף מסכים געווען.

ווען די באַלעבאָסטע האָט זיך אָבער דערפון דערוואוסט, האָט זי אָנגעהויבען שרייען צום מאַן, הלמאי ער האָט אַריינגעלאָזט אַ פרעמדען מענשען צום נעכטיגען.

— ער קאָן דאָך אונז בע׳גנב׳ענען! האָט די באַלעבאָסטע גע׳טענה׳ט.

האָט דער מאַן בתמימות געענטפערט, אַז ער האָט אַנ׳עצה. ער וועט אָוועקנעהמען פון שטוב די נעגעל־וואַסער וועט שוין דער אורח במילא נישט קאָנען אַרויס פון שטוב...

מיט דער זעלבער עצה האָט זיך איצט בענוצט דער פּרעזעס מינצבערג, נאָכדעם, ווי מ׳האָט איהם אַריינגעבראַכט אין גרימצאָרן; און אַז ער האָט גע־וואָלט שטערען די זיצונג פון קהלה־ראַט, האָט ער בעהאַלטען דעם „פּרעזידיום־גלעקעל" און האָט גע־מיינט, אַז די זיצונג וועט שוין במילא נישט קאָ־נען פאָרקומען...

איז אַזוי, ווי יענער „אורח" האָט זיך אַנ׳עצה געגעבען, אַזוי האָט זיך דער פאָרזיצער פון ראַט אַנ׳עצה געגעבען, און האָט געפיהרט די זיצונג אָהן אַ גלעקעל...

אמת, עס האָט טאַקע אויסגעזעהן ווי אַ חתונה אָהן כלי־זמרים, אָבער ביי היינטיגע חתונות, וואָס על־פּי־רוב קומען זיי פאָר אָהן די הסכמות פון די צדדים, איז מען געוואוינט צו אַזעלכע זאַכען...

שאַ.

טעלעגראמען.

דעפ. קאפעלינסקי אונטערהאלט זיין בעשולדיגונג

געגען געוו. מיניסטער ראמאצקי.

וואַרשאָ, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). ווי בעקאַנט האָט דעפּ. קאַפעלינסקי פאָרגעוואָרפען דעם געוו. באַהן־מיניסטער ראָ־מאַצקי, אַז ער האָט איבערגעגעבען בעשטעלונגען דער פירמע „טאָר" וואו ער, דער מיניסטער ראַ־מאָצקי איז געווען דער פערוואַלטער. ג. מיניסטער ראָמאָצקי האָט עס אָפּגעלייקענט.

היינט האָט דעפּ. קאַפעלינסקי פעסטגעשטעלט, אַז ראָמאַצקי איז נאָך אין יאָהר 1927 געווען אין דער פערוואַלטונג פון „טאָר" וועלכע האָט אויס־געפיהרט די בעשטעלונגען פון באַהן־מיניסטעריום, און שפּעטער, ווען ער איז פון דער פערוואַלטונג אַרויסגעטראָטען, זענען דאָרט פערבליבען זיינע שוואָגערס.

גענעראל מאטשעיעווסקי אנ-שטאט גענעראל גורעצקי.

וואַרשאָ, 28. (טעלעפאָניש).

דער פאָרזיצער פון „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ" גענעראַל גורעצקי זאָל פערלאָזען זיין אַמט. אויף זיין אָרט זאָל בעשטימט ווערען גענע־ראַל מאַטשיעווסקי.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, דינסטאג, דעם 29/1, 8.30 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4)

א פארלעזונג (אין דער פוילישער שפראך) אויף ד. ט.:

„פון בערלינער קאנגרעס ביז דער וועלט=מלחמה" (1878—1914)

2-טער פארטראג. פרעלעגענט: ה׳ י. זאנדער. איינגאנג פריי!

דעם 11. פעברואר אין פילהארמאניע=זאל פרעסע=רעדוטע

„געזעגענונג פון קארנאוואל" א. נ.

2 ארקעסטערס! וואהלען פון אקעניגין פון לאדז און 4 הויף=דאמען! רולעטקא!

קינא-טעאטער ZACHETA

זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני

פערשטארקטער סימפאָן. אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ ד. שימקעוויטש.

אין דער הויפט־ראלע: LILI DAMITA

היינט גרויסע פרעמיערע! עס ווערט דעמאנסטרירט דער גרויסער עראטישער זיטען=פילם אין 10 גרויסע אקטען א. נ.

„פאריזער פערזוכונג"

הערליכע אויסשטאטונג! זעלטענער אינהאלט! אויפ׳ן 1. סעאנס זענען אלע פלעצער צו 50 גר. אנהויב 4.30 נאכמיטאג.

דער נעכסטער פראגראם: „דער פרויען=דאקטאר"

לעמבערג דאָס „קליינע פּאַריז“,

באָדט זיך אין זנות און אויסגעלאַסענקייט.

פון לעמבערג שרייבט מען:
לעמבערג ווערט היינט גערופען „קליין־פּאַריז“, און דער ראָזינער נאָמען איז אַ בעגרינדעטער, קאָן מען זיך איבערציינגען פון דער פּאָליציייאישער טאָג־כראָניק, וועלכע ברענגט כסדר ידיעות וועגען דעם „לעבען אין אונזער „אונטער־וועלטעל“.

אונזער שטאָט ווערט פערפאַלען אין אַ תהום פון זנות. עס זענען היינט אין לעמבערג פערהאַן מאַסען רעגיסטרירטע פּראָסטיטוטקעס, שוין נישט צו רעדען פון די געהיימע, וואָס שטעהען נישט אונטער דער קאָנטראָל פון דער פּאָליציי.

אמת איז, אַז די לעמבערגער פּאָליציי טוט אַלעס, וואָס עס איז אין איהר מאַכט, כדי צו בעקעמפען די פּראָסטיטוציע, וועלכע האַלט אין איין וואַקסען. אָבער זי קאָן זי נישט פערטיליגען. דאָ און דאָרט געלינגט אויפצודעקען געהיימע הייזלעך, אין דעם צי אין יענעם שטאָט־פערטעל פיהרט מען דורך אַן אָבלאַווע, בעת מען אַרעסטירט געהיימע פּראָסטיטוטקעס עס ווערען געמאַכט פערשידענע סאַניטאַרע רעוויזיעס — אָבער די פּראָסטיטוציע פערשפּרייט זיך אויף אַ מורא'דיגען אופן.

נישט געקוקט אויף דעם שווערען קאַמף, וואָס עס ווערט געפיהרט מיט דער געהיימער און אָפענער פּראָסטיטוציע ווערען אין לעמבערג געטריבען סעקסועלע אָרגיעס, וואָס מען קאָן זיי פערגלייכען צו די מעשים תעתועים וועלכע ווערען געטריבען אין פּאַריז.

פערהאַן מענשען, וואָס האַלטען ביי זיך פּראָסטיטוטקעס, געהיימע און רעגיסטרירטע, וועלכע פיהרען צו זיך אַהיים „געסט“, פערהאַן אויך עפענטליכע לאָקאַלען, ווי קאַפעהייזער און אַנדערע אונטערהאַלט־לאָקאַלען, ווי באַר'ס וכו', וואָס זייערע „מיידלעך פערדינען“ אַחוץ דעם טאַנצען געלד ביי די געסט...

די פּאָליציי גיט זיך דערפון אַפּ חשבון. דער נייער פּאָליציי־דירעקטאָר קלאַץ האָט שוין אַפילו אַרויסגעגעבען די נויטיגע פעראָרדנונגען, כדי צו פערביטען די אַזויגערופענע „איינטענצערקעס“ צו טאַנצען [illegible] אין די קאַפעהייזער און אין די קאַבאַרעטען.

אָבער מען גיט זי דיאַקאָש אַ עצה... און דער פּאָליציי קומט אויס צו פיהרען אַ שווערען קאַמף, דערוויל מיט אַ מינימאַלען רעזולטאַט.

ווי ווייט עס דערגרייכט די דעמאָראַליזאַציע בעווייזט דער פאַקט, וואָס בעת אַ פּאָליציי־רעוויזיע אין די האָטעלען האָט מען צוו. אַנד. אין געוויסע גרויסע לעמבערגער האָטעלען אַרעסטירט צוויי פרויען פון דער הויכער בעסטער געזעלשאַפט, וועלכע האָבען זיך דאָרט געפונען... מיט יונגעלייט. מען האָט פעסטגעשטעלט, אין סאַניטאַרען־אַמט, אַז ביידע זענען שווער קראַנק ווענעריש.

דאָס זענען נישט קיין פעראיינצעלטע פאַלען: אַפילו אַזעלכע האָטעלען, וועלכע מען האָט געהאַלטען אַלס „אַנשטענדיגע“, וואו עס ווערען נישט אַריינגעלאָזט קיין „ליבע־פּאַרלעך“, ווילען היינט פערדינען... און פערדינען שוין אַ צימער אויף אַ „שעה“.

פרויען פון דער בעסטער געזעלשאַפט הערענדער און יודישע מיידלעך, וואָס שטאַמען פון די פיינסטע בעלי הביתישע היימען, טרייבען היינט אָרגיעס געהיים פאַר'ן אויג פון דער פּאָליציי.

בקרוב וועט איינגעאָרדענט ווערען אַ אַנקעטע א. ט. „ווי אַזוי צו בעקעמפען דעם זנות, אין וועלכען עס באָדט זיך אונזער שטאָט?“

עס איז פערהאַן אַ האָפנונג, אַז ביי דער מיטהילף פון דער בעפעלקערונג וועט געלונגען טיילוויז אָבצושטעלען די „אָרגיעס“, וואָס ווערען איצט געטריבען אין לעמבערג.

ל. מ.

נאַציאָנאַלער קרבן,

אָדער קרבן פון עראָטאָמאַני'ע?

אין זיינע ווייטערדיגע איינדריקען פון באַר־שאַר־פּראָצעס אין מינסק שרייבט דער קאָרעס־פּאָנדענט פון „פרימאָרגען“ מ. ראָזומני:

וואו זי זאָל נישט זיצען, די־ייזע באַרשאַי, אָדער „באַרשאַיקע“ ווי מען האָט איהר גערופען אויפ'ן פאַבריק און ווי עס רופען איהר אויך איצט אַלע אָנגעקלאָגטע און ערות, — קלויבט זיך שטענדיג אַרום איהר אַ גרויסער עולם און אַלע בעקוקען איהר מיט גרויס חידוש. דער חידוש, מיט וועלכען מען בעקוקט איהר, איז אַ זעהר פערשידענאַרטיגער. אַנדערע בעזונדערס יונגלייט אין די ערשטע בחורי־יאָהרען, קוקען אויף איהר, ווי מען קוקט אויף אַ פּאָרנאָגראַפישע בילדעל, וועלכען מען האָט שוין דורכגעשטודירט אין אַלע פּרטים און צוליב דעם קוקט מען יעדען מאָל אויף איהם נאָך מיט מעהר אינטערעס. פאַר די דאָזיגע גרינגע בחורים איז שוין נישטאָ מעהר קיין שום סודותדיגע טייל אין באַר־שאַיס קערפּער־געביי, אַפילו איהר טעמפּעראַמענט איז שוין אַלעמען גוט בעקאַנט דורך די גריכט־פערהאַנדלונגען און ליגט אָפען, ווי אויף אַ טעלער. און ווי עס שיינט, איז גאָרנישט אַזוי געשמאַק פאַר אַ פרוי דאָס צו פיהלען, ווייל אַפילו אַזאַ קנאַפּער בר־דעת, ווי דרייזע איז, כליפּעט זיך אויך פון צייט צו צייט פונאַנדער, און ווי נאָר זי כאַפּט עפּעס אַ פלייצע — אַפילו די פלייצע פון איהר גרעסטער פיינטקערין, ניצעוויסקאַיאַ — שפּאַרט זי זיך אַהין צו און וויינט זיך פונאַנדער: „אָ, איך שעהם זיך, איך שעם זיך“...

אַנדערע ווידער קוקען אויף איהר, ווי אויף אַ נאַציאָנאַלען קרבן, אויף אַ קרבן פון איהר יודישקייט, און מען איז איהר טאַקע טיילוויז מקנא אויך: בעשערט אַ פרוי בעריהמט צו ווערען איבער דער גאַנצער וועלט, אַנצוטון אויף זיך די דערנער־קרוין פון אַ פאָלק און דורכדעם אויפגעריכט צו ווערען, זוכה צו זיין, אַז וועלט־צייטונגען זאָלען שרייבען וועגען איהר, ברענגען איהר „פּיקטשער“, און די אויפמערקזאַמקייט פון מיליאָנען זאָל געווענדט זיין אויף איהר!

דאָס [illegible] די בעציהונג צ ודרייזען מצד די די אירעאַליסטען, בעזונדערס יונגע גימנאַזיסטקעלעך קוקען אויף דער גאַנצער געשיכטע מיט אַזעלכע אויגען.

דער. קוק פון אַרבייטסלאָזע איז שוין רעאַליס־טישער: זיי ווייסען, אַז איצט איז שוין דרייזע פערזיכערט מיט אַרבייט אויפ'ן גאַנצען לעבען. עס זענען געווען פאַלען, בעת פערשידענע פאַבריקען האָבען איהר איינגעלאַדען קומען אַרבייטען צו זיי. מיט דער איינלאַדונג האָבען זיי אַרויסגעזאָגט זייער באַרפען טאַדעל בנוגע די געשעהענישען אויף „אָקטיאַבר“. און איצט אויך — וואו זי וועט זיך נאָר ווענדען, וועט זי בעקומען אַרבייט בכבוד גרול. אָט דאָס הייסט אַ גליקליכער מענש! און די אַרבייטסלאָזע קוקען אויף איהר מיט קנאה.

אָבער אַ טייל — און אַ גרויסער טייל — בער־רויערט איהר שטאַרק: צו אַ שידוך, זאָגען זיי, איז דאָס געוויס קיין מעלה נישט. עס איז שוין גאָרנישט אַזוי לייכט צו געפינען אַ בעלן אויף אַ מיידעל, און דערצו נאָך אַ קנאַפּער קראַסאַוויצע, וואָס איז געווען פיי אַלעמען אויף די צינגער. יאָ, „אַזוי זיך“ איז דאָס קיין חסרון, אפשר נאָך אַ מעלה, אַ מי זבעריהמעריי, אָבער טאַקע ריכטיג חתונה האָבען וועט מיט איהר קיינער נישט וועלען.

היינט ניי ווייס, ווער פון זיי איז גערעכט, און ווערט נישט, ניכער פון אַלץ, זענען אַלע גערעכט און אַלע אומגערעכט. גערעכט זענען זיי אין דעם, אַז עס איז טאַקע אַ רחמנות אויף דער מיידעל, וואָס מען קלויבט זיך אַזוי פונאַנדער פאַר אַ קאָלאָסאַלען המון אין די אינען אין פערשידענע אינ־טימע ענינים, וואָס זע.ע', פערשטעהט זיך, נאָר איהר אַליין נוגע, אָבער אומגערעכט זענען אויך די, וואָס זעהען אין איהר איין אַ קרבן פון איהר יודישקייט. ווייל ניכער פון אַלץ איז זי אַן'עראָטאָמאַנקע, וואָס האָט זיך יעדען איינעם געהאָנגען אויפ'ן האַלז, און די עטליכע אַרבייטער, וואָס זיצען אויפ'ן בעשולדיגונגס־באַנק, בעזונדערס טאָטשילין, האָבען עס טאַקע אויסגענוצט און דערנאָך האָבען זיי געמאַכט חוזק פון איהר. ניצעוויסקאַיאַ ווידער געהערט צו יענע סעקסואַל־פּאַטאָלאָגישע פּראָיעקטיפּען, וועלכע זענען בעקאַנט אין דער קרימינאַליסטיק דערמיט, וואָס זיי האָבען אַ שוואַכקייט ביי הילפיג צו זיין מאַנסלייט און אָפּשפּילען זיך איבער פרויען, און רווקא איבער זייער ווייבליכקייט. אַז באַרשאַי האָט זיך געהאָנגען אויף אַלעמענס העלזער זעהט מען אַרויס פון דער רייך פון מעהרערע בעשולדיגטע און ערות, וועלכע דערצעהלען, ווי באַרשאַי פלעגט זאָגען וועגען דעם אָדער וועגען יענעם: „אַ שיינינקער“, „אַ וואויל לינקער“. מען ידערצעהלט אויפ'ן גריכט וועגען איהר נאָך פערשידענע זאַכען, וואָס קאָנען קיין ספק נישט לאָזען אין דעם, אַז זי איז אַן'עראָטאָמאַנקע.

דעריבער איז טאַקע נויטיג שטאַרק צו קאָנטראָלירען די פראַגע: וואָס איז דרייזע (אָדער ראָראַ. בעת דער פּאָרזיצער האָט איהר אָנגערופען דרייזע, האָט זי זיך שטאַרק בעליידיגט און אַ בייזען געשריי געטון: ראָראַ) באַרשאַי — אַ קרבן פון איהר יודישקייט, אָדער גאָר אַ קרבן פון איהר עראָטאָמאַניע?

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ אויסקינפטע אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

[illegible]

גילטיג דעם 29-טען יאַנואַר 1929

8727 יעקב:

אויב אייערע פערהייראַטע ברידער און שוועסטער זענען אָרים און קאָנען נישט אויסהאַל־טען אייער מוטער אַזוי, אַז זי איז אינגאַנצען אָנ־געוויזען אויסשליסליך אויף אייערע פערדינסטען, וועט מען אייך אַן'אָפּיעקונסטווא יאָ אַנערקענען.

8728 אַ לעזער פון קילינסקיעגאָ:

אויב דער הויפּט־לאָקאַטאָר ציהט זיך אַרויס פון דער דירה, קאָן דער הויזווירט אַרויסטרעטען שפּעטער גריכטליך וועגען אַן'עקסמיסיע געגען סובלאָקאַטאָר.

מיט'ן בלויזען אויסמעלדען אייך פון הויז קאָן דער הויזווירט אייך נאָך נישט בעזייטיגען פון דעם פערנומענעם צימער.

פונקט ווי אַ לאָקאַטאָר, קאָן אויך אַ סובלאָ־קאַטאָר זיך ווענדען אין אוּרזש. ראָזיעמטשי מיט אַ בקשה, אַז מען זאָל פעסטשטעלען דאָס גרונד דירה־געלד דערביי האָט דער לאָקאַטאָר דאָס רעכט צו פאָדערען אַ צושלאַג אין דער הויך ביז 30 פּראָצ, אויב ער בענוצט זיך נישט מיט'ן לאָ־קאַטאָרס מעבל און ביז 75 פּראָצ. אין פאַל, ווען ער בענוצט זיך יאָ מיט'ן לאָקאַטאָרס מעבל.

8729 שלמה גלאָס:
8730 י. ראָזענצווייג:
8731 לייבל בענעש:

זענען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 מיטבערנגענריג די צייטונג.

8732 ח. וו.

געוויס קאָן מען ביי אייך אויפמאָהנען דעם שולדיגען חוב נאָך אייער פערשטאָרבענעם פאָ־טער בפּ״ט, ווען איהר בענוצט זיך מיט דער זעל־בער מאַשין.

בנוגע דער וואַלאָריזאַציע אויף 100 פּראָצ. איז דאָס נאָך נישט קיין פעסטגעשטעלטע און בע־שטימטע זאַך.

צוויי חתונות און אַגט

אין דער וואַרשעווער „אונטערוועלט“.

אויף פראַנציסקאַנער גאַס אין וואַרשאָ, וואו יודען האַנדלען מיט לעדער און מיט טליתים, קאָכט זיך מיט אַן'אינטערעסאַנטער געשיכטע, וואָס איז דאָרט פערלאָפען ביי „רוזשעלע דער וואוילער“ אין איהר „סעקציע“.

איהר [illegible]ייסט אַוודאי נישט, וואָס עס איז אַזוינס אַ „סעקציע“. און פון וואַנען זאָלט איהר וויסען? דאַרף מען דאָס אייך ערקלערען. אַ „סעקציע“ רופט מען אין וואַרשאָ אַ שטוב, וואו עס קומען זיך צונויף בחורים מיט מיידלעך, כדי אַ ביסעל צו טאַנצען, פלירטעווען און טרינקען אַ גלעזעל ביר. עס איז כמעט דאָס זעלבע, וואָס אַ שענק; נאָר אין דער צייט, ווען אַ שענק איז אַן'עפענטליכער פּלאַץ, וואו יעדער קאָן אַריינגעהן און אַרויסגעהן, איז אַ „סעקציע“ אַ פּריוואַטע שטוב, וואָס מעהרסטענס איז די איינגענטימערין אַן'אַלמנה. דאָרטען קומען זיך צונויף שטיקלעך וואוילע יונגען, אַרבייטער, וואָס האָבען נישט ליב קיין ביבליאָטעקען און פעראיינען, דינסטמיידלעך, פאַרשוינען פון אונ־בעשטימטע פּראָפעסיעס. אין אַזאַ סעקציע געפינט יעדער, וואָס ער וויל. האָט עמיצער נישט קיין פּאַס און קאָן אין ערגעץ נישט איבערנעכטיגען, נעכטיגט ער איבער אין דער „סעקציע“. טרעפט, אַז אַ מיידעל פאַלט אַריין, טראָגט זיך אַרום מיט אַ „פּעקעל“ און קאָן זיך פאַר קיין מענשען נישט ווייזען, זיצט זי איבער די שלעכטע צייט אין אַ „סעקציע“.

דאָס איז נישט קיין געוועהנליכע אַכסניה, אָבער עס איז אויך נישט קיין גנבי'שע „מלינה“. אין אַ „מלינה“ נעהמט מען נאָר אַריין גנבים, מענ־שען מיט אַ פערגאַנגענהייט, „פערברעכער“. קיין אַבי־וועמען לאָזט מען דאָרטען נישט אַריין. אין אַ „סעקציע“ קאָן יעדער אַנקומען. די בעלעבאָסטע פרעגט נישט קיין פּאַס, פרעגט נישט אויף דער פערגאַנגענהייט. פונקט ווי עס געהט איהר נישט אָן, צי מען איז כפּעציעל נישט־אָרענטליך.

אַזעלכע „סעקציעס“ זענען אין וואַרשאָ פערהאַן אַ סך. איבערהויפּט איז לעבעדיג אין די „סעקציעס“ שבת און יום־טוב. יחתנים קומען מיט כלה'ס, מען טאַנצט, מען טרינקט סאָדע־וואַסער, מען קנאַקט קערלעך, ניסלעך, מען זינגט לידער, מען שטעלט פּאָר, מען נאַשט צוקערלעך, מען שפּילט אין פּאַ־טשען און אין קנייפּערלעך, מען פערבינדט עמיצען די אויגען, אַלע פּאַטשען און קנייפּען אַזוי לאַנג, ביז דער פערבינדענער טרעפט, ווער עס האָט איהם געטון, און דעמאָלט פערבינדט מען איהם און מען קנייפּט איהם. טאָמער צושפּילט זיך דער טעמפּעראַמענט ביי אַ פּאָרעל, ווייס שוין די באַלעבאָסטע צו פערשווינדען צו דער ריכטיגער צייט. מיט איין וואָרט, עס איז פרעהליך אין די „סעקציעס“.

איינע פון די סאַמע אָנגעזעהענסטע „סעקציעס“ אין וואַרשאָ איז די „סעקציע“ פון רוזשעלע דער „וואוילער“. פון דעם צונאָמען „די וואוילע“ קענען מיר שוין אַליין פערשטעהן, אַז רוזשעלע איז אַ יודענע אַ ברען, אַ מזיק, וואָס פערשטעהט אַן'עסק און איז זעהר אָנגעזעהען צווישען די געסט פון איהר סעקציע. צו איהר קומען די שעהנסטע לייט פון „יענע יגאַסען“. לייבעלע חזיר, שלמה היישעריק, שמעלקע הויקער, זעליג לאָקש, און אַנ־דערע. פון „ראַמען“ קומען אַזעלכע בעקאַנטע מענ־שען, ווי לאַה'לע די סיביריאַטשקע, כאַנטשע נאָז, פערעלע קנאַק און ווער נישט!

איינמאָל קומט אַראָפּ קיין וואַרשאָ אַ מיידעל פון דער פּראָווינץ, אַ יתומה, אָהן טאַטע־מאַמע, כדי צו געפינען אַ שטעלע אַלס דינסט. נאָר אַזוי ווי קיין שטעלע איז נישט לייכט געווען צו געפינען, און עס איז געוואָרען קאַלט, און דאָס מיידעל איז נעגאַנגען נאַקעט און באָרוועס, האָט זיך אויף איהר דערבאַרעמט די באַלעבאָסטע פון דער סעקציע, „רוזשעלע די וואוילע“, און זי אַריינגענומען צו זיך.

— זיץ, — האָט זי צו דעם מיידעל געזאָגט,— העלף צו עפּעס טון אין שטוב, און אַז דו וועסט קריגען אַ שטעלע, וועסטו אָפּצאָהלען.

— גוט, — האָט דאָס מיידעל געזאָגט און גענומען זיך צו דער אַרבייט.

אַז די געסט זענען אַריינגעקומען און דערזעהן אַ נייעם מענש, האָבען זיי קודם כל געפרעגט, ווי אַזוי מען רופט זי.

— פעסעלע, — האָט די יתומה געזאָגט.
— אַ צונאָמען האָסטו?
— אַוודאי, אין דער היים, אין שטעטעל, האָט מען מיך גערופען פעסעל די יתומה.
— דאָס איז נישט קיין צונאָמען, — האָט דער עולם געזאָגט, — ביי אונז מוז יעדער האָבען אַ צונאָמען.

זיי האָבען זי בעטראַכט, געזוכט עפּעס אַ שוואַך אָרט, כדי צו צופּאַסען פאַר איהר עפּעס אַ רעכטען צונאָמען, און ענדליך געפונען. אַזוי ווי זי איז נעגאַנגען „באָרוועס“, האָט מען איהר אַ נאָמען געגעבען „פעסעל באָסיאַק“, וואָס דאָס דאַרף מיינען „די באָרוועסע“.

אַז מען איז פאַרטיג געוואָרען מיט'ן נאָמען, האָט מען ידר געשטעלט אַ נייע פראַגע:

— אַ חתן האָסטו!?
— אין דער היים האָב איך אַ חתן. ער דינט ביי די זעלנער.
— דאָס איז גאָרנישט. דאָ אין דער „סעקציע“ מוז יעדע מיידעל האָבען אַ חתן.

און גלייך טאַקע דערויף האָט זיך געמאָלדען זעליג לאָקש, אַ שטענדיגער אַרבייטסלאָזער און זיך פאָרגעשטעלט אַלס חתן.

דער „לאָקש“ מיט'ן „באָסיאַק“.

אַז עס איז אַוועק אַ שטיקעל צייט, האָט פעסעל „באָסיאַק“ אָנגעהויבען וויינען.

— וואָס איז? — האָט דער עולם אין סעקציע געפרעגט.

— יאַך שעם זיך אויסזאָגען, — האָט פעסעל געזאָגט. — ווען מיין מאַמע אין קבר זאָל וויסען, וואָלט זי מיך געקומען ביינאַכט ווערגען.

— גוט, מען וועט רופען אַ „ריד־תורה“, — האָבען די מענשען פון סעקציע געזאָגט — וואָס מען וועט פסק'ענען אַזוי וועט זיין.

אין אַ שענק אויף סטאַווקע געסעל זענען זיך צו אַמענגעקומען די „רבנים“: וועלוועלע וואַר־טעק, ליפּע גראַסק, בעריש קאָזעבערעל, צואַמען מיט זייערע „דיינים“, און מען האָט געשיקט רופען פעסעל „באָסיאַק“ און איהר חתן זעליג „לאָקש“.

— זאָג נאָר, „לאָקש“, דו ביסט דעם „באָס־יאַק'ס“ חתן?
— יאַך.
— דאַרפסט חתונה האָבען מיט'ן „באָסיאַק“.
— וואָס איז?
— זעהסט נישט וואָס איז?
— נו, דאַרף מען דעריבער חתונה האָבען?
— מיט אַ יתומה יאָ. זי האָט נישט ווער עס זאָל זיך פאַר איהר אָננעהמען.
— יאַך האָב נישט קיין חשק.
— אַז ס'בית־דין וועט דיר פערפאָהרען אין די זייטען, וועסטו שוין קריגען חשק.
— יאַך וועל נאָר זעהן...
— נישטאָ קיין צייט צו זעהן, מען טאָר נישט וואַרטען.
— אָבער יאַך האָב דאָך נישט קיין גראָשען ביי דער נשמה.
— גוט, מען וועט שאַפען געלר און מען וועט פראַווען אַ חתונה.
— עטץ פסק'ענט אַזוי, זאָל זיין אַזוי, — יאַך וועל זיך מיט'ן בית־דין נישט קריגען.

נאָך דעם זעלבען טאָג איז חברה אַוועק איבער די באַזאַרען, צו די הענדלער, און אָנגעהויבען צונויפנעהמען אויף דער חתונה. מען האָט געזאַמעלט אַלץ: עסענוואַרג, קליידער, שיך, זאָקען, בראָנפען, פערערען, וואָס נאָר עס האָט זיך געלאָזט. דאָס אַלס האָט מען איבערגעגעבען דער באַלעבאָסטע פון דער סעקציע, „רוזשעלע די וואוילע“. זי האָט געבאַקט לעקעך, אויסגעפוצט די סעקציע אין עסיג און אָן האָניג און איינגעלאַדען אַלע שעהנסטע געסט פון אידערער און פרעמדע סעקציעס.

(ענדע מאָרגען).

פרויען רויכערען היינט מעהר ווי מענער

ווי אַנ'אמאליגער דאָקטאָר קוקט אויף דער פראגע.

איצט איז עס שוין אַ נאַטירליכע ערשיינונג און קיינער קוקט זיך מעהר נישט אום אויף דעם.

ווען איהר געהט אַריין אין איינעם פון די לייטישערע רעסטאָראַנען, וואו עס קומען זיך צוזאַמען אינטעליגענטע מענער און פרויען, וועט איהר זעהן די דאָזיגע ערשיינונג: דער מאַן נעמט אַ סיגאַרעט אָדער אַ ציגאַר. רויכערט איהם אויס און פאַרטיג. ער פיה־ט זיך דעם געשפרעך מיט זיינע פריינד נישט לאָזענדיג יענע דעם רויך אין די פנים'ער. אין דער צייט ווען די דאַמען לאָזען נישט אַרויס די סיגאַרעט פון די מיילער. זיי האַלטען אין איין רויכערען. האָט זיך איין פאַפּיראָס'ל געענדיגט, פעררויכערען זיי באַלד דעם צווייטען און עס מאַכט צום סוף דעם איינדרוק, אַז די מענער רויכערען כמעט גאָרנישט און אַז די פרויען האָבען מאָנאָפּאָליזירט דעם סיגאַרעט.

אַמאָל איז דאָס רויכערען געווען אַ צייכען פון דער פרוי'ס זעלבסטשטענדיגקייט. עס איז געווען אַ דעמאָנסטראַציע פון איהר ערוואַכונג צו אַ נייע און פריי לעבען. עס איז אויך געווען אַ מין צייכען פון אינטעליגענץ. דאָס פּראָסטע אַרבייטער־מיידעל האָט נישט גערויכערט. עס איז נאָר געווען איהר אינטעליגענטע חבר'טע, וואָס האָט זיך דעם דאָזיגען פערגעניגען גענומען און דאָס איז געטון געוואָרען אין געהיים, ווי עס איז געווען דער פאַל מיט'ן פודערען דאָס פנים. אין עפענטליכע ערטער, ווי אין טעאַטער. אין רעסטאָראַן, האָט זיך די פרוי נישט ערלויבט צו פעררויכערען אַ פּאַפּיראָס.

און היינט, ווי נאַטירליך עס איז, אַז די פרוי זאָל רויכערען. עס טרעפט נאָר, אַז אַנ'אַלט־מאָדישע דאַמע, וואָס זעהט עס, פּרובט זיך אַרויסצוזייגען איהר אַנטריסטונג געגען דער דאָזיגער פרייהייט, אָבער מען לאַכט זיך אויס פון די אַלטע באָבעס, וואָס קאָנען זיך נישט צופּאַסען צו דער נייער צייט מיט איהרע פיהרונגען.

עס איז זיכער. אַז די וואָס האָבען געלעזען דעם אַרטיקעל אין דעם נייעם ווינער זשורנאַל, געשריבען פון אַ דאָקטאָר, האָבען זיך זיכער אויסגעלאַכט פון איהם און דער שרייבער אַליין זאָגט אין דעם אַרטיקעל, אַז ער ווייס דאָס פיל וועלען איהם בעטראַכטען פאַר אַ קאָנסערוואַטיווען מענשען און וועלען איהם נישט וועלען אויסהערען, אָבער דאָך זאָגט ער אַרויס זיינע מיינונגען וועגען דעם, פאַרוואָס די פרויען האָבען זיך אַ נעהם געטון צום רויכערען.

דער דאָקטאָר פיהלט, אַז ער געהערט צו דער „אַלטער שול", דאָך ווילט זיך איהם אַרויסזאָגען זיין אַנטריסטונג, וואָס פרויען האָבען זיך גענומען צום רויכערען. ער דערמאָנט, אַז מיט אַ יאָהר דרייסיג־פערציג צוריק. זענען די מענשען געווען, אין הינזיכט פון רויכערען, זעהר און זעהר רעאַקציאָנער. נישט נאָר מען האָט נישט דערלאָזט, אַז די מיידלעך זאָלען רויכערען, נאָר אויך די יונגלעך זענען שטרענג בעשטראָפט געוואָרען, ווען זיי האָבען זיך גענומען פאַר'ן פּאַפּיראָס.

— מיר געדענקען נאָך אַלע אין דער צייט פון גימנאַזיע, ווען עס האָט זיך געמאַכט, אַז אַ לעהרער האָט געכאַפּט איינעם פון זיינע שילער רויכערען אַ פּאַפּיראָס. די ערשטע זאַך איז געווען קאַרצער, דאַן האָט מען גערופען די עלטערען און זיי האָבען געקראָגען אַ וואָרנונג. אַכטונג צו געבען אויף זייערע „אויסגעלאַסענע" זיהן און מען האָט עס בעטראַכט אַלס קאַטאַסטראָפע. דער פערברעכער האָט געמוזט זיין פאַרזיכטיג, אַז מען זאָל איהם נישט כאַפּען, ווייל אויב דאָס האָט פּאַסירט עטליכע מאָל נאָכאַנאַנד, איז ער אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער שול.

עס איז מעגליך, אַז די עלטערען און די לעהרער האָבען איבערטריבען, ווייל, ערשטענס, האָבען זיי נישט אויסגעפיהרט, צווייטענס, איז די געפאַהר נישט געווען אַזאַ גרויסע, די יונגלעך זענען גוט געבויט. שטאַרק און דאָס ביסעל ניקאָטין, האָט זיי נישט געקאָנט שטאַרק שאָדען.

עס איז אָבער קיינעם נישט איינגעפאַלען, אַז די מיידלעך זאָלען רויכערען. דאָס האָט זיכער געשיינט אַלס ווילדקייט, ווייל נאָר די אויסגעלאַסענע, די נידעריגסטע צווישען די נידעריגע האָבען עס געטון. לייטישע מיידלעך וואָלטען זיך נישט ערלויבט אַזאַ פרייהייט.

עס זענען אָבער געקימען אַנדערע צייטען, די יונגלעך רויכערען פראַנק און פריי, אויב זיי ווילען נאָר. און די מיידלעך יאָגען זיי אַריבער, ביז עס איז געוואָרען כמעט אַנ'אויסשליסליך ווייבערשע געוואוינהייט.

דער ווינער אַלטער דאָקטאָר דערצעהלט, אַז וואו ער קומט מיט זיינע בעזוכען געפינט ער, אַז די מיידלעך רויכערען אין דער אַנוועזענהייט פון די עלטערען און אַז די מאַמעס שעהמען זיך נישט פאַר זייערע קינדער, זיי רויכערען אויך נאָכאַנאַנד.

און לויט זיין מיינונג איז רויכערען גאָר נישט פּאַסיג פאַר פרויען. ער האַלט, אַז ווען פרויען קאָנען זיך אינגאַנצען נישט אָפּגעוואוינען פון דעם, זאָל מען אַמווייניגסטען רויכערען זעלטענער.

— עס איז אמת,— זאָגט דער דאָקטאָר,— און איך גיב אַליין צו, דאָס איך בין אַ צוריקגעשטאַנענער מענש, אַז איך קאָן זיך צו פילעס נישט צוגעוואוינען. אַזוי, למשל, איז מיר דערווידער, ווען איך זעה גרויסע פרויען זיך פאַרבען די ליפּען, אָדער ווען זיי טראָגען קורצע קליידלעך, וואָס פּאַסען גאָרנישט פאַר זייערע אַלטע קערפּערס. עס איז פּונקט אַזוי נישט שעהן קיין סיגאַרעטען אין מויל פון אַנ'עלטערער פרוי ווי עס איז נישט שעהן די זעלבע צו זעהן שטענדיג ביים טישעל פערטיפט אין קאָרטען־שפּיל.

און די מאָדנע זאַך איז אין דעם, וואָס דאָס רויכערען געהט צוזאַמען מיט דעם קאָרטען־טישעל, מיט די געפאַרבטע ליפּען און מיט די אַנדערע שלעכטע געוואוינהייטען, אַנשטאָט דעם, אַז די פרוי זאָל זיך אָפּגעבען מיט וויסענשאַפט, מיט געזעלשאַפטליכער טעטיגקייט צוזאַמען מיט'ן מאַן, ווייל זי האָט דאָך אַלע רעכט היינט־צוטאָג,— האָט זי נאָר איבערגענומען אַלע שלעכטע זייטען פון דער נייער צייט, און אַלץ וואָס איז גוט, וואָס איז נוצליך פאַר איהר געזונד און פאַר'ן וואוילזיין פון איהרע נאָהענטע וואַרפט זי אַוועק.

עס זענען פאַרהאַן גאָר אַנדערע וועגען, ווי פרויען קאָנען אַרויסווייזען זייער גלייכהייט מיט די מענער. זיי קאָנען זיך בעטייליגען אין דעם עקאָנאָמישען קאַמף פון לעבען און אין די פערשידענע גייסטיגע טעטיגקייטען. אפילו אין דער פּאָליטיק, זאָגט דער דאָקטאָר, אַבי נישט אין רויכערען.

און דער דאָקטאָר ווענדט זיך צו די מענער, וואָס קומען אין בעריהרונג מיט די יונגע פרויען, אַז זיי זאָלען זעהן ווירקען אויף זיי, דאָס זיי זאָלען אויפגעבען די געוואוינהייט צו האַלטען שטענדיג אין מויל אַ סיגאַרעט.

ל. ש.

„אַרט" זאַבאַדנאַ 43

יודישער קאַמער־טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.

היינט — 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונד

„מאַסקאַראַד"

1) פּראָלאָג. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער יידישער גזלן. 6) שרעטעלעך. 7) אַ מויד אַ צימעס. 8) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) ווייסער מאַסקאַראַד.

מעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אָבערזשאַנעק. :—: מוזיק־קאָמפּ.: דוד בייגעלמאַן. קאָנפּ.: י. ריינגלאַס. קאָסט.דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט־עפעקטען: י. יעראָזאָלימסקי.

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונד.

אַדרעס־בוך

פון רודאָלף מאָסע.

(–) אין פערלאַג פון דער געזעלשאַפט פון אינטערנאַציאָנאַלער רעקלאַמע רודאָלף מאָסע אין וואַרשאַ וועט אין די נאָהענטסטע טעג ערשיינען די דריטע אויסגעבעסערטע אויפלאַגע פון פּוילישען אַדרעס־בוך פאַר האַנדעל, אינדוסטריע, האַנדווערק און אַגראַר־ווירטשאַפט. ס'איז איבריג נאָכאַמאָל צו שרייבען וועגען דער נויטווענדיגקייט פון דער דערמאָנטער אויסגאַבע, וועלכע האָט ביז איצט געוואונען די אַלגעמיינע אַנערקענונג און פּאָפּולאַריטעט צווישען די פעראינטערעסירטע ספערען:

דאָס פּוילישע אַדרעס־בוך, וואָס מאַכט מעגליך דירעקטע בעציהונגען צווישען פּראָדוצענט און קאָנסומענט, האָט געפאָדערט אַ לאַנגדויערנדע און קאָסטבאַרע צוגרייטונגס־אַרבייט.

די נויטווענדיגקייט פון דעם בוך האָט זיך שוין אַרויסגעוויזען נאָכ'ן ערשיינען פון דער ערשטער אויפלאַגע, וועלכע איז אויסגעשעפּט געוואָרען אין אַ קורצער צייט.

דעם אַרויסגעבער קומט אַנערקענונג פאַר זיין אַרבייט און קאָסטען צו שאַפען דאָס ווערק.

די נייע אויסגאַבע וועט זיכער זיך געפינען ביי יעדען סוחר, כדי אויף ווייטער צו דינען דער פערשפּרייטונג פון מאָדערנע אַרבייטס־מעטאָדען צווישען אונזערע ווירטשאַפטליכע ספערען.

„פּוילישער מאַנטשעסטער".

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין און י. נירוואַן איז ערשינען דער נומער 4 פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען „פּוילישער מאַנטשעסטער" מיט אַרטיקלען פון: אלי באַרוכין, אָסקאַר בערמאַן, ד"ר מ. ברוידאָ, א. י. בזשעזשינסקי, סענאַטאָר ש. בודוינער, ד"ר א. גאָלדמאַן, ב. א. גליקסמאַן, פ. גערשאָווסקי, מ. העלמאַן, ב. וואַקס, ז. ווילבערצוויינ, אַדוו. א. צימערמאַן, וו. פּראָפעס יוליוש לעווענשטיין, ב. נ. ליטווין, אינזש. ס. לעבענהאַפט, ד"ר א. טאַרטאַקאָווער, פּראָפעס ל. מינצבערג, דיר. מאַקס קאָהן, פּרנס מ. פּלאָצקער, אינזש. ק. פּראָשקער, ד"ר פ. ראָטענשטרייך, ד"ר וו. פאַלעק, מאַגיסטער שטרויך, ל. וו. פינגערהוט, אַ חוץ דעם כאַראַקטעריסטיקעס פון לאָוניק א. יאָעל, דיר. דוד גראַף, בילדער פון די יודישע ראַטמענער אין דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, אַנ'אויספיהרליכע בעשרייבונג פון דעם רב'ס תלמוד־תורה א. א.

Dr. MED. J. BETTE

ספּעציאַל־אַרצט פאַר אינערליכע־און קינדער־קראַנקה.

פּיעטריקאָווער 6. טעל. 44=95.

(עמט אָן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אָוונד.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע אין דער היים פון 3–5 נאָכמיטאָג.

דער שוואַרצער וואָלף

(ראָמאַן).

(50

— צווייפעלט איהר נישט אין דעם, אַז די פלענער זענען געפעלשטע? — האָט וולאַדעק אַ פרעג געטון.

— ניין.

— אויב אַזוי, וויל איך זיי פערהאַלטען ביי זיך ביז מיר וועלען מושווה ווערען וועגען די בעדינגונגען ווי־אַזוי צו איבערגעבען זיי דער פראַנצויזישער רעגירונג.

— אויף וואָס פאַר אַנ'אופן איז אייך געלונגען זיי צו בעקומען? — האָט דער קאָנסול ווי־דעראַמאָל איבערגעפרעגט, נאָך אַ ווייל שווייגען.

— שוין־זשע ווייסט איהר נישט וועגען דעם אומגליקספאַל, וואָס איז געשעהען אין פּאַריז מיט אַ געוויסען עקסטראַם?

דער קאָנסול האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ, אַז ניין, — ער ווייסט נישט.

וולאַדעק האָט זיינע אויגען נישט געגלויבט. וואָס הייסט עס עפּעס — דער קאָנסול ווייסט נישט?

שוין־זשע האָט דאָס קריגס־מיניסטעריום געהאַלטען פאַר נישט נויטיג צו אינפאָרמירען וועגען דעם געשעהענעם דעם פראַנצויזישען פאָרשטעהער אין וואַרשאַ?

וולאַדעק האָט אַ ציה געטון מיט די פּלייצעס און דערקלעהרט:

— דעם קאַפּיטאַן עקסטראַם איז די טעג געלונגען אָפּצופאָטאָגראַפירען די פלענער פון דעם דייטשען קריגס־מיניסטעריום, וואו־אַהין ער האָט זיי איבערגעגעבען נאָכ'ן ערמאָרדען הײמאַנען. ער האָט די דאָזיגע פאָטאָגראַפיעס געוואָלט אַוועקפיהרען קיין ענגלאַנד, כדי זיי דאָרט צו פערקויפען. צו זייך שלים־מזל האָט ער זיך אין פּאַריז בעגעגענט מיט מיר, און מיך אָנגענומען אַלס שליח פון ענגלישען קריגס־מיניסטעריום. ד' יפלענער זענען אַזוי־אַרום אַריינגעפאַלען אין מיינע הענד, און איך האָב זיי אַהערגעבראַכט.

— זענט איהר, הייסט עס... דער „שוואַרצער וואָלף"?

— פאַר איך שטעהט פּשוט אַ מענש, און וועלכענס רשות עס געפינען זיך די פלענער, און וועלכער לעגט זיי פאַר, זייער ריכטיגען באַלעבאָס, פראַנקרייך פאַר אַ געוויסער בעלוינונג.

— צו־וואָס זשע פרעג איך אייך, האָט איהר זיך אַהער אַריינגעריסען ביינאַכט, און נישט געגאַנגען מיט'ן געוועהנליכען וועג?

— דערפאַר, ווייל עקסטראַם פערפאָלגט מיך פון פּאַריז אָן, — האָט וולאַדעק נערוועזיג דער־קלעהרט — ווען איך געה צו אייך מיט אַ גלייכען בהדרגה'דיגען וועג, וואָלט איך געהאַט גאָר קנאַפּע שאַנסען צו בלייבען לעבען... אַ חוץ דעם, האָבען זיך מיינע פערזענליכע אינטערעסען אַזוי אויסגעשטעלט, אַז איך מוז תיכף פערלאָזען וואַרשאַ — נישט שפּעטער, ווי אין אַ שעה אַרום, און דערצו — פולשטענדיג אומבעמערקטערהייד. אין געגענפאַל וועט מען מיך פערטיג מאַכען.. נאָר איהר אַליין קאָנט מיר העלפען. און דאָס טאַקע איז דער פּרייז, וואָס איך בעט פאַר'ן אָפּגעבען אייך די פאָטאָגראַפירטע פלענער...

— איך פערשטעה אייך נישט.

— אויך איך האָב קיין טעות נישט, דאַרף דער קאַפּיטאַן וואָלקאָוו היינט פאַרטאָגס מאַכען אַ פליה פּרוב צווישען וואַרשאַ און קראָקע אויף אַ נייעם טיפּ ביפּלאַן... ער זאָל אויך מיטנעהמען צוויי פּאַסאַזשירען...

— יאָ... נאָ, טאָ איז וואָס דערפון געדרונגען?

— אַלזאָ, דאָס וויל איך זיין איין פּאַסאַזשיר, און דאָס צווייטע אָרט פונ'ם צווייטען פּאַסאַזשיר, וויל איך, זאָל בעקומען מיין בעגלייטערין, אַ יונג מיידעל.

— דאָס איז אַנ'אונמעגליכע זאַך, מיין הער... ס'איז שוין, ווייס איך, בעשטימט...

— וועט איהר זיך מיט אייער אויטאָריטעט בעמיהען צו ענדערען די בעשטימונג.

— איך האָב דערצו קיין צייט נישט...

— אין משך פון צוויי מינוט קענט איהר טעלעפאָניש זיך פערשטענדיגען מיט דער לייטונג פון דעם פליה־פּלאַץ.

— מ'האָט אָבער די פּאַסאַזשירען צוגעזאָגט...

— וועט איהר זעהן, מ'זאָל צוריקציהען דאָס וואָרט.

— דער פליה איז בעשטימט אויף פאַרטאָג און איהר וועט נישט בעוויזען צוצוקומען צום פליה־פּלאַץ.

— וועט איהר מיר באָרגען אייער אויטאָ.

— דאָס איז אונמעגליך.

— דווקא יאָ מעגליך! אויב ס'וועט אויס־קומען צו פערהאַלטען דעם אַפּליה ביז מיין אָנקומען אויפ'ן אָרט, וועט איהר עס זיכער קאָנען טעלעפאָניש אויספּועלען.

אַ מינוטען צוויי האָט זיך דער קאָנסול אַר־בערנעלייגט מיט זיך אַליין, און הערנאָך רעזער־דירט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ:

— די מניעות זענען צו גרויסע... ס'איז אַנ־אומעגליכע זאַך!

— קיין אונמעגליכע זאַכען זענען גאָר נישטאָ אויף דער וועלט, הער קאָנסול.

— עס טוט מיר זעהר לייד, איך קאָן אָבער דאָ גאָרנישט העלפען!

— דאָס איז אייער לעצט וואָרט?

— ליידער, יאָ...

— נו, מילא!

וולאַדעק האָט זיך איינגעבויגען צום נאַכט־טישעל, גענומען אַ צינדהעלצעל און אָנגעצינדען.

זיין האַנט האָט רוהיג צוגעטראָגען דאָס פייער צום פּעקעלע נעגאַטיווען.

— ע, וואָס טוט איהר? — האָט דער קאָנסול דערשראָקען אויסגערופען, — וואָס מאַכט איהר?

וולאַדעק האָט פערוואונדערט אויפגעהויבען אויף איהם זיין בליק.

— איהר זעהט דאָך: איך וויל פערברענען די פלענער.

— איהר זאָלט זיך עס נישט דערוועגען צו טון!

— פאַרוואָס עפּעס? זיי געהערען דאָך צו מיר, און איך האָב דאָס רעכט מיט זיי צו טון, וואָס איך וויל נאָר, כל זמן איך קאָן פאַר זיי נישט בעקומען דעם מקח, וואָס איך פאָדער, וועל איך זיי שוין בעסער פערניכטען.

— אָבער... נאַט ומיינער! איהר פאָדערט דאָך אַנ'אונמעגליכע זאַך!... וואַרט גאָר!... נים אַ טראַכט, ס'אַראַ שאָדען איהר ברענגט פראַנק־רייך!...

— איך האָב שוין וועגען דעם געטראַכט... איצט דאַרפט איהר טראַכטען!

— הערט נאָר... איין מינוט!...

(פאָרטזעצונג קומט)

געגעז הויכע בעלוינונג.

נעכטען צווישען 11 – 12 פארמיטאג האב איך פערלוירען אין דער געביידע פון פרידענס-געריכט, צעגעלניאנא 101 א פארטפעל מיט פערשידענע דאקומענטען און פאלגענדע וועקסלען:

Weksel na sumę	zł	pł. dnia	wystawca	zlecenie
1)	90	29.1.	Sz. Frankelstein	M. Frankelstein, Żychlin
2)	170.25	30.1.	Sz. Ruchner	P. Epstein
3)	100	31.1.	I. M. Zyk	I, Winter, Brześć-Kujaw.
4)	200	30.1.	A. Wagner	H. Kleinbaum, Znin
5)	100	30.1.	C. Żelak	L. Żelak, Lipno
6)	100	30.1.	I. Wolman in blanco, Piotrków	
7)	100	30.1.	Sz. Beirach	B. Parenczew, Dobra
8)	200	30.1.	A. Luft in blanco, Łódź	
9)	55	30.1.	N. Kepler in blanco, Łódź	
10)	120	2.2.	Sz. Niske	B. Parenczew, Grudziądz
11)	500	3.2.	A. Kaczmarek	M. Kołowski, Gnieżno
12)	260	8.2.	A. Fromer, Kutno	
13)	80	10.2.	D. Bok	W. Izbicki, Lipno
14)	100	15.2.	I. M. Tobaczyński	R. Szulc, Piotrków-Kujaw.
15)	50	20.2.	I. Jakubowicz	L. Friedman, Częstochow
16)	100	24.2.	A. Zelak	R. Szulc, Lipno
17)	100	25.2.	N. Kotlarz	W. Izbicki, Rypin
18)	500	28.2.	B. Grzebinarz	W. Izbicki, Mława
19)	70	28.2.	M. Krisztal in blanco, Bydgoszcz	
20)	200	28,2.	M. Barg	D. Łęczycki, Kowal
21)	90	28.2.	P. Woźniak	R. Woźniak, Gnieżno
22)	100	1.3.	B. Karmasin	C. Karmasin, Piątek
23)	100	1.3.	A. Cudkewicz	R. Szulc. Lubicz
24)	100	3.3.	A. Zelak	„ Lipno
25)	50	4.3.		
26)	60	5.3.	A. Kuperszmit	Sz. Sztulzaft, Radziejew
27)	100	2.3.	A. Dojszen	A. Szwarc, Lubraniec
28)	100	8.3.	B. Karmasin	C. Karmasin, Piątek
29)	100	8.3.	A. Widawski	Sz. Widawski, Dobra
30)	95	8.3.	Stanisław Kus	P. Kus, Wieluń
31)	100	9.3.	I. M. Tobaczynski	A. Szwarc, Piotrków-K.
32)	100	10.3.	A. Zelak	R. Szulc, Lipno
33)	110	10.3.	I. W. Izbicki	„ Lubraniec
34)	100	15.3.	M. Gold	Sz. Sztulzaft Dobrzyn n/W
35)	100	15.3.	A. Huberman	R. Szulc, Dobra
36)	100	16.3.	Ch. M. Hirszberg	A. Szwarc, Włocławek
37)	100	18.3.	H. Konski	„ Lubraniec
38)	100	19.3.	I. Leichman	R. Szulc, Kutno
39)	100	20.3.	A. M. Markowski	A. Szwarc. Rodziew-Kuj.
40)	245	21.3.	A. Fromer in blanco, Kutno	
41)	150	22.3.	F. Rozenblum	B. Parenczew, Radom
42)	100	22.3.	A. Huberman	R. Szulc, Dobra
43)	500	25.3.	F. Penkale	B. Parenczew, Pszczyna
44)	180	25.3.	L. Żelak	A. Żelak, Lipno
45)	50	25.3.	G. Kapelusz in blanko, Łódź	
46)	50	30.3.	„	„ „
47)	170	30.3.	D. Gips	G. Kapelusz blanco, Konin
48)	130	30.3.	I. I. Plotki	A. Laski, Izbica-Kujawsk.
49)	300	31.3.	N. Szwarc in blanco, Żarki	
50)	200	1.4.	B. Nosik	C. Żurkowski, Gnieszno
51)	150	1.4.	M. Mieżynski	M. Machei, Kościan
52)	100	4.4.	L. Taus	Ch. Wilder, Będzin
53)	123	5.4.	N. Sandomierski,	„ Królewska-Huta
54)	200	14.4.	A. Fromer in blanco, Kutno	
55)	300	15.4.	A. Luft	„ Łódź
56)	160	20.5.	A. Jakubowicz	„ Turek
57)	100	30,5.	„	„ „
58)	250	2.6.	M. Krisztal	„ Bydgoszcz
59)	291	25.6.	A, Brzozo	G. Szneider, Hrubieszow
60)	272,75	30.6.	W, Garbarsz	Rappeport, Sosnowice
61)	170	10.8.	H. Weinstok	in blanco, „
62)	100	20.8.	M. Grosheit	A. I. Ostrowiec, Warszawa
63)	150	20.8.	T. Grodziecki	„ „ „ „
64)	500	14.9.	Ch. Paździerski	I. Gelbartowicz, Kruszewice
65)	123	25.9.	T. Grodziecki	A. I. Ostrowiec, Warszawa
66)	130	27.9.	M. Jakubowicz in blanco,, Wieluń	
67)	150	28.9.	Sz. Frenkel	D. Łęczycki, Lwów
68)	400	31 10.	L. Mruz	A. Granek, Gombin.

אויסער די אויבענדערמאהנטע האב איך אויך פערלוירען א געוויסע צאהל וועקסלען אויף א סומע פון 4 – 5 טויזענד זלאטעס. אלע וועקסלען ווערען דורך מיר ערקלערט פאר אונגילטיג. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען אפציגעבען געגען גרויסע בעלוינונג צו ז. צימרין, פיעטריקאווער 31, פריוואט-וואוינונג צעגעלניאנא 53, אדער אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט".

דאס וואשעז ווערט א לייכטע און שנעלע ארבייט

צום גליק איז ענטשטאנען א נוצליך איבערקעהרעניש אין פערעלטערטען וואש-סיסטעם, וואס האט אויפגעהערט צו זיין אן׳אונערטרעגליך מאטערניש. יעצט עקזיסטירט רינסא, וועלכע פיהרט אויס אין א פערבעסערטער פארם די ארבייט פון מענשליכע הענד ד. ה. שנעל און גרינדליך. איבריג איז דאס פיינליכע רייבען פון דער וועש אין דער באליע. און אנשטאט דעם געווינט מען א סך צייט און מען קען זיך פערנעהמען מיט אנדערער נוצליכער הויזליכער ארבייט. דער אלטער אזוי שעדליכער סיסטעם נישט נאר פאר די וועש אבער אויך פאר׳ן געזונד, דארף מען צוריקווארפען איינמאל פאר אלע מאל.

רינסא בעזייטיגט שמוץ - דאס רייבען איז איבריג

מ׳מיידט אויס דאס רייבען, וואס איז זעהר שעדליך פאר דער וועש. אין דער באליע, וואס איז ביז אין דער העלפט אנגעגאסען מיט לוי-וואסער, דארף מען אריינגיסען א רינסא-פליסיגקייט ווייקען

די וועש דורך איין אדער צוויי שעה, און דערנאך גרינדליך אויסשווענקען עטליכע מאל און... דאס וואשען איז געענדיגט.

ווער ס׳קאכט שטענדיג וועש

קען זיך אהן רינסא נישט בעגעהן. רינסא איז זיכער, שטענדיג ווירקענד און שטעהט אימער אויף דער הויך פון דער אויפגאבע. רינסא קען מען בענוצען אי אויף קאלט אי אויף הייס און צום קאכען וועש.

רינסא ווערט פערקויפט נאר אין פעקלעך.

PRÓBKA DARMO
Kupon. Do firmy „Sunlajt" Sp. Akc, Skrzynka Poczt. 479, Poczta Główna, Warszawa.—
כ׳בעט מיר צו שיקען אן׳אומזיסט פעקעל „רינסא", וואס איז גענוג אויף א פראבע-וואשען.
נאמען און פאמיליע ———— אדרעס ————
(מ׳בעט שרייבען דעם אדרעס דייטליך אין פוילישע שפראך)

N.F.54 R.P. 24—3

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און וועגערישע קראנקהייט,
רענטגען און ליכטהייל אינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אוונט.

Dr. med.
N. JELENKIEWICZ
ZAWADZKA 23,
Tel. 46-75
od 5½—6½
przyjmuje obecnie również w lecznicy „VITA" Piotrkowska 45, od 7—8.
Choroby wewnętrzne
(specj. choroby serca)

Dr. M. ELIASBERG
כירורג
פיעטריקאווער 66
טעלעפאן 17 87
פון 4 ביז 5 אין אוונט.
נעמט אויך איצט אן אין דער לעטשניצע „VITA" פיעטריקאווער 45 פון 6—7 אוונט.

2 יונגעלייט
אדער 2 פרייליינס,
קענען בעקומען לאזשי
ביי גאלדבערג,
פעטריקאווער 141

גוטע
טאמבאריך-געזעלען
ווערען געזוכט ביי י. גאלדקראנץ,
פעטריקאווער 131.

Dr. A. MAZUR

שעכטער
מאשינאווע
ווערן גענגנימען
צו ביליגע פרייזען
ג. גארדמאן ציגעלנ. 29.

„GALWANO" PIOTRKOWSKA 101

HEMOROIDY

HEMORIN KLAWE

Dr. M. WAJNBERG
CHOROBY NERWOWE
ul. Żeromskiego 25, tel. 72-20
נעמט אן פון 6–8 אין אוונט.
נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" Nowomiejska 3 פון 1 -2 נאכמיטאג. 4072

LEK. DENTYSTA
H. OBODOWSKA
שענקעוויטשא-גאס 26, טעלעפאן 04 79.
נעמט אן פון 10–1 מיטאג און פון 3–7 אוונט.

2 צימער און קוך
מיט בעקוועהמליכקייטען אין צענטרום שטאט, ווערט פון זאפארט געזוכט. — מיטצוטיילען ביי וויינקראנץ, קאנסטאנטינער 8. 1904

44 וויכטיג פאר מחותנים קויפט נישט קיין 44
מעבעל
בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט און מיין מעבעל-געשעפט
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
Ch. LAZNIK, tel. 62-56
נאר בײ מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג בעמערק. אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואנען, פעלצען, נײמאשינען און צאהל די העכסטע פרײזען.
44 קומט און איבערצייגט אייך! 44

LEKARZ DENTYSTĄ צאהן-ארצט
St. GELBERG
זאכאדניא 15, טעל. 08-31.
היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע צייהן- און מויל-קראנקהייטען, צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג. ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן.
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

„בײ דער לעטשניצע "SANITAS" צעגעלניאנא 29, טעל. 44-51
איז געעפענט געווארען א וועגעראלאגישע בעראטונגס-שטעל פאר וועגערישע, הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע.
בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע „SANITAS" צעגעלניאנא 29, טעל. 44-51
אלע ארט ספעציאליטעטען אין דיאגנאסטיק: קווארץ לאמפ, רענטגען. עלעקטריציטעט און אלע ארט אנאליזען, ליכט היילשטראהלען-קאבינעט.
בעראטונג 4 זל.

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם בעסטען ערפאלג!!

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינפון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ 4 „ „ „ „
פאר א מילימעטער-שורה: נאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ 8 „ „ „ „
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmana.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.